

Андреа Камилери

ПАНСИОН ЕВА

ISBN 978-954-92515-1-7

© 2006 Arnoldo Mondadori Editore S.p.A., Milano

Издадено от Casa Sicilia Bulgaria, в сътрудничество
с Montecchi Group и любезното съдействие на
издателска къща Mondadori

© Преводач Даниела Илиева

© Редактор Атанас Ценов

Коректор Цвета Нинкова

ПАНСИОН ЕВА

Андреа Камилери

Роден в Порто Емпедокле (Агридженто), Сицилия, през 1925 г., Андреа Камилери от дълги години живее в Рим. Театрален и телевизионен автор и критик, от 1949 г. работи като режисьор и сценарист и свързва името си с най-известните полицейски филми на италианската телевизия. С годините нашумява и като автор на значими романи, плод на личните му наблюдения и изследвания на историята на остров Сицилия. Големият успех на Андреа Камилери идва с появата на комисар Монталбано, главен герой в романите му, които винаги са ситуирани в сицилианската атмосфера и никога не преследват каквито и да е комерсиални цели или по-лесен за възприемане стил. Защото Андреа Камилери пише на сицилиански диалект. Истинско предизвикателство за превода.

Нищо друго не може да представи по-добре един народ от творбата на един негов син. Затова посрещаме с ентузиазъм инициативата „Страници от Сицилия” на „Каза Сицилия България”, която представя за първи път пред българската публика Андреа Камилери - сицилиански автор, който е сред най-значимите представители на съвременната италианска литература.

Доставя удоволствие самото разгръщане на първите страници на превода, написан на кирилица. Сигурен съм, че благодарение и на тази книга България, която е привързана към Италия, ще обикне още повече нашата земя.

Из стаите на пансион “Ева” преминават лица и персонажи от провинцията - един микрокосмос на Сицилия от миналите времена. Това е разказ, изграден с голямо белетристично майсторство и завиден синтез, в центъра на който се намира Нене - момчето с младежкия псевдоним на автора. Читателят се слива с главния герой в невинността на погледа, заблуждава се заедно с него и се изненадва като него. Все пак книгата не е гротесков портрет на млад юноша, обзет от първия плътски трепет, а по-скоро

естетическо, отколкото етично пресъздаване на вре-
мена, които авторът изважда от архива на спомени-
те. Историята се съсредоточава в личните разкази,
в болезнени и парадоксални, еротични и необичай-
ни случки, които дават живот на един реалистичен
и освободен от илюзии роман. Дори и за читателя,
който не е свикнал да се натъква на диалектни изра-
зи в езика на Андреа Камилери, четенето на „Панси-
он „Ева” е завладяващо преживяване - както заради
интересните теми, така и заради аргументациите,
които с невероятна лекота го пленяват и го правят
съпричастен.

Това е така, защото Камилери притежава рядката
дарба на директните послания, на четивната проза,
която винаги сякаш е готова да пробие външната
черупка на нещата, за да стигне до най-скритите
им тайни. Това е един необичаен Камилери, чийто
главен герой не е известният комисар Монталбано,
но при все това резултатът е отново впечатляващ.
Това е книга, която ни отвежда към една далечна във
времето действителност - от някогашните публични
домове до трагедията на войната. Без да навлиза в
подробностите на Втората световна война, Камиле-
ри ни кара да я преживеем дълбоко, с чувствата и
състоянията на духа на сицилианския народ.

Нино Страно,
комисар по туризма на област Сицилия

Когато бях помолен да напиша предисловие към изданието на български език на книгата „Пансион ”Ева”, дори и за миг не си помислих да откажа поканата заради значението, което отдавам на присъствието на Андреа Камилери в съвременната панорама на италианската литература. Но се оказах в неудобна ситуация, защото не бях попадал на книгата.

Набавих си я и започнах да чета с известна неохота, както се прави нещо по задължение, а не за удоволствие.

Но бяха достатъчни само няколко абзаца, за да ме грабне. Четенето ми доставяше удоволствие до последната страница. Особено впечатление ми направи семплият и лесен за разбиране белетристичен стил, включително и за читателите, които не са сицилианци.

Това е една деликатна, завладяваща, свежа, младежка и дълбоко човешка любовна история. Открих в нея персонажите и атмосферата, пресъздадена на екрана от Джузепе Торнаторе. Главният герой, юношата Нене, ме накара да си спомня за онова мълчаливо момченце Тото от филма „Ново кино „Парадизо”. Може би това, което сближава двете творби, е

носталгията на авторите по онази семпла, традиционна, първична, провинциална и задрямала Сицилия, която вече е само спомен.

Камилери държи да заяви, че не става въпрос за автобиографичен разказ, а просто за една творческа ваканция в навечерието на неговата осемдесетгодишна. Може и да е така, но описанието на душевните състояния и чувства е толкова силно, живо и непосредствено, че е трудно да се отрече личният опит и участие в описаните събития.

Българските читатели, които със сигурност познават Камилери като „баща” на известния комисар Монталбано, ще бъдат приятно изненадани да открият един необичаен, брилянтен и остроумен роман, който излъчва непреходното очарование на сицилианската душевност.

Моите поздравления към „Каза Сичилия”, която с издаването на тази книга допринася за опознаването на един автор, гордеещ се със своя роден край, но който заема изключително място в италианската литература като цяло.

Ецио Пераро,
директор на Италианския културен институт в София

Casa Sicilia Bulgaria

Планирането и реализацията на превода на български език на „Пансион „Ева” - един от шедьоврите на Андреа Камилери, представлява повод за гордост от страна на „Каза Сичилия”, която все повече насочва своята дейност към разпространяването на сицилианската култура по света.

Нашата структура от няколко години работи постоянно и с чувство за отговорност за опознаването на Сицилия в България, превръщайки се в привилегирован посредник на икономическите, социалните и културните връзки между Сицилия и Балканите.

Много са инициативите, които „Каза Сичилия” организира през годините както в подкрепа на икономическите взаимоотношения, така и за представяне на културното, художественото и фолклорното богатство на Сицилия.

„Каза Сичилия България” вече е неизменна отправна точка за разпространение на сицилианската култура, играе приоритетна роля във взаимоотношенията между публичните и частните партньори от Острова и България.

С превода и публикуването на „Пансион „Ева” „Каза Сичилия” прави важна крачка в областта на

културата - предлага на българския читател творба на най-известния съвременен сицилиански автор Андреа Камилери, който с право се счита за посланик на сицилианската литература и култура по света.

Въпреки че романът на Камилери не е лесен за превод поради особения езиков похват, използван от автора, идеята и намерението бяха стимулиращи. Благодарение на търпението, компетентността и всеотдайността на Даниела Илиева, за което сме й признателни, успяхме с превода на български език и романът бе отпечатан.

Благодарим от сърце също и на Нино Страно, комисар по туризма на област Сицилия, както и на Ецио Пераро, директор на Италианския културен институт в София, които от самото начало подкрепиха инициативата, убедени в нейната висока културна стойност предвид мисълта и литературния талант на Андреа Камилери.

Искрено благодарим и на издателство „Мондадори“ за това, че ни предостави правата да преведем и да разпространим в България творбата на Камилери. Тази инициатива безспорно определя един от основните аспекти на институционалната дейност на „Каза Сицилия България“, а именно ролята ѝ на постоянен вестносец на сицилианската култура и нейните главни герои.

I

Gradus ad Parnassum

Много дълъг и изискващ ежедневни усилия е
пътят, който към Парнас отвежда...

Муцио Клементи, *Gradus ad Parnassum*

Малко преди да навърши дванайсет години, Нене* най-накрая разбра какво се случва между големите мъже, посещаващи пансион „Ева”, и жените, които го обитаваха.

Откакто майка му беше разрешила, след като тръгна на училище, да ходи сам при баща си, който работеше на пристанището, Нене започна да изпитва огромно любопитство към пансион „Ева”.

Така или иначе трябваше да минава покрай тази триетажна къщичка, почти прилепена към началото на източния вълнолом, сякаш току-що измазана, със затворени жалузи, с толкова искрящ цвят, че създаваха впечатление на току-що боядисани, симпатична и приятна на вид, с цветя на единствения балкон на първия етаж, който като че ли никога не се отваряше.

Често Нене си представяше, че там вътре живеят добрите феи, онези, дето се втурват да те спасяват, когато си направил грешка и ги викаш отчаян и уплашен.

„Феи, феи мои, помогнете ми!” И те се появяват, размахват вълшебната пръчица и в миг прогонват

Името се произнася с ударение върху последната сричка – Нене, бел. ред.

страшния вълк, лошия човек, горския разбойник. Външната врата на пансиона стоеше винаги полупритворена, а на стената беше закачена излъскана месингова табелка, сякаш от злато, на която беше написано с ръкописни букви:

Пансион „Ева”

Нене знаеше какво е пансион, беше питал един братовчед, който следваше в Палермо - беше нещо по-хубаво от странноприемница и по-лошо от хотел.

Във Вигата например имаше един хотел и три странноприемници, посещавани от моряци, пътуващи търговци, представители на корабособственици, железничари, шофьори на камиони, така че през техните врати непрекъснато се влизаше и излизаше.

А защо тогава през деня пред външната врата на пансион „Ева” нямаше абсолютно никакво движение? Никога не му се беше случвало, като минава по светло, да види как някой бута полуоткрехнатото крило на влизане или на излизане.

Веднъж, точно на сутринта, след като навърши осем години, любопитството му дотолкова надделя, че като стигна до портата, открехнатата малко повече от обичайното, Нене се огледа наоколо и щом видя, че по улицата не минава никой, направи крачка към вратата и се провря с гърдите леко напред, само толкова, колкото да успее да надникне вътре. Но дали защото беше заслепен от слънцето, или защото беше притеснен, отначало не видя абсолютно нищо. Чу обаче как две жени се смеят и говорят високо в някаква далечна стая, но не разбра какво казват. На-

прави още половин стъпка, провря още повече глава през вратата и тогава в ноздрите му нахлу ухание на чисто, на сапун, на одеколон, като този, дето винаги го има в бръснарския салон.

Изкуши се да влезе още мъничко.

Понечи с крак, но изведнъж една ръка го сграбчи за тила и го издърпа назад. Беше мъж с униформа на морски капитан, когото Нене не познаваше, гледаше го особено, едновременно ядосано и развеселено. Говореше италиански.

- Не ти ли е малко рано, а? На твоята възраст вече ти се иска от меда, а, момченце? Веднага се махай оттук!

Нене не разбра какво му каза мъжът и избяга за-срамен.

Когато стана четвърти клас, на въпросите му относно загадъчния пансион неговите другарчета, повечето преждевременно узрели нехранимайковци или синове на каруцари, на хамали от пристанището и на моряци, веднага и почти в хор му обясниха цялата работа, навлизаха в детайли, изброяваха подробности, обясняваха обичаи и постъпки, сякаш бяха прекарали живота си в пансион „Ева”.

А той пускаше усмивчица, сякаш беше разбрал всичко. Обаче нищо не беше разбрал, така дори се обърка още повече.

Веднъж, когато минаваше покрай пансион „Ева” с баща си, хванал го за ръка, събра кураж и попита:

- Папá, вярно ли е, че в тази къща мъжете могат да си наемат голи жени?

Това бе всичко, което беше успял да разбере от обясненията на другарчетата си. Освен това беше

научил, че пансион „Ева” може да се нарече също и *публичен дом* или *бардак* и че жените в него, които можеха да се наемат, се наричаха *проститутки*. Но *бардак* и *проститутки* бяха мръсни думи, които едно възпитано момченце не трябва да произнася.

- Да - отговори безразлично и спокойно баща му.

- Наемат се за година ли?

- Не, за четвърт час, за половин час...

- И какво се прави с тях?

- Гледат се - отвърна баща му.

Беше му достатъчно. За известно време се задоволи с това обяснение, защото само Господ знаеше какво изгарящо желание изпитваше да вдигне поличката на братовчедка си Анджела, с две години по-голяма от него, и да види как е направена отдолу!

След като навърши единадесет години, майка му най-накрая даде мечтаното разрешение да се качи на тавана и да си играе с натрупаните горе стари вещи. Преди това получаваше винаги все същия отговор: Не, може да се нараниш, много си малък.

Щастлив, Нене се похвали на Анджела, която живееше на същия етаж, и тя прави-струва, толкова много настоява, че накрая ѝ разрешиха. На тавана имаше десетки гълъби, които обезпокоени размахваха крила и вдигаха такъв прахоляк, че човек можеше да се задуши, беше пълно с какви ли не находки, бъркотия, изобилие от стари мебели, здрави и продънени столове, чували от юта, пълни с хартия, други чували с вестници, списания, книги; куфари, пълни със сгънати дрехи на дядовци и баби, на отдавна

починали прадедовци и прабаби, друг куфар, пълен със свещенически одежди; пианола, която още можеше да свири; порцеланови кукли, на една от които липсваше крак, на друга - ръка; куфари, пристегнати с връв, скринове, които вече не се използваша, делви, две саби, пушка със задно зареждане, два пистолета за дуел, огледала, фотоапарат на триножник с покривало, вази, петролни лампи, дори един огромен стенен телефон и един счупен грамофон.

Фантазията на Нене, който се беше научил да чете на пет години и вече познаваше романите на Салгари, се развихри.

Беше за него играчка с някоя дрешка и с парче ярък плат да превърне Анджеला ту в Перлата на Лабуан, ту в дъщерята на Черния корсар, докато той - според настроението - ставаше Сандокан, Янец, а най-често Тремал Наик, големият ловец на тигри. За миг таванът се превръщаше в опасно и мистериозно място като Момпрацем. Но това, което го опияняваше от щастие, беше усещането, че сабята или пистолетът в ръката му бяха истински оръжия и че едно време са ги използвали във война.

Един ден откриха малко черно куфарче, което преди това не бяха забелязали, и го отвориха. Сигурно е принадлежало на чичо `Нтониу, лекар навремето, защото вътре, между многото издаващи миризма шишенца от лекарства, намериха дървен стетоскоп с форма на фунийка и термометър.

- Хайде да се престорим, че аз съм доктор, а ти си болна и трябва да те прегледам - каза Нене веднага щом видя двата инструмента.

- Да, да! - съгласи се с ентузиазъм Анджеला и оти-

де да легне върху прашния и олюляващ се поради липсата на един крак диван. За да го задържат стабилен, сложиха отдолу четири книги с твърди корици.

Оттогава всеки път, когато се качваха на тавана, го правеха единствено за да играят на доктор.

На третия преглед Анджела си свали роклята и гащите, без Нене да я беше молил. Не казваше нищо, не отваряше уста, докато я докосваше с ръце, като я караше да се обръща по корем и по гръб. Обаче в края на десетия преглед, докато си обличаше отново роклята, Анджела съобщи с твърд и решителен глас:

- Утре ще направим обратното.

- И как?

- Ще се престорим, че ти си болен, а аз съм медицинска сестра.

На следващия ден, едва качили се на тавана, Нене се завтече да легне на дивана по гръб.

- Съблечи се - каза Анджела.

Почувства се засрамен, почервенял от свян. Не помръдна, не беше много ентузиазизиран да се съблече, както правеше Анджела. Опита се да намери някакъв компромис, някакъв междинен път.

- Всичко ли?

- Всичко, всичко - заповяда безмилостно братовчедката.

Анджела не му поверяваше вече ролята на доктора, оттогава Нене винаги беше болният. Забеляза обаче, че при смяната на ролите беше спечелил - повече му харесваше, когато Анджела го докосваше,

особено когато му слагаше термометъра в слабините и поради това, по необходимост, трябваше да го докосва и по-надолу.

И когато през юни настана такава жега, че превърна тавана в нагорещена пещ дотолкова, че даже гълъбите избягаха, „медицинската сестра” доби навика също да си сваля дрехите и да ляга върху Нене. Случи се така, че устните им първо започнаха само леко да се допират, като че ли случайно, след това да останат задълго залепени.

После всичко се промени, играта сякаш се превърна в отчаяна битка. Прегръщаха се бясно, като се хапеха с целувки до кръв, галеха се, дращеха се, ближеха се, ту усукани плътно един в друг като две змии, ту хлъзгави като две риби, а потта по кожата им се превръщаше сякаш в сапунена пяна.

„Възможно ли е - питаше се Нене, когато спираха за малко да си поемат дъх - на възрастните мъже, които ходят в пансион „Ева” и разполагат с голите жени, да им стига само да ги гледат? Или правят каквото правим ние с Анджела? Или правят нещо друго, което аз все още не разбирам?”

Останалите неща, които още не му бяха ясни, ги разбра в общи линии от отчето, когато, за да се подготви за първо причастие, го изпратиха на вероучение. Нене трябваше да вземе първото причастие покъсно от съучениците си: наложи се майка му дълго време да убеждава баща му, който беше против, не му харесваха църковните неща.

Упражненията по катехизис се водеха в сакристията на църквата от патре Николò, където Нене отива-

ше след сбора на фашистите в събота следобед, все още облечен в моряшка униформа.

Когато патре Николò стигна до Божията заповед, отреждаща да не се вършат нечисти деяния или неприлични неща сам или заедно с други, Нене веднага си даде сметка, че това, което с братовчедка му правеха за забавление на тавана, беше абсолютно забранено. Наказанието беше вечният ад с всичките му дяволи, огън и врящ катран. Доста се уплаши.

Вършеха грях. А големият смъртен грях не бе шега работа. Той не го знаеше, но как беше възможно Андже́ла, с две години по-голяма от него и взела причастието преди много време, да не знае, че е грях? И ако знаеше, защо не му беше казала нищо?

Върна се вкъщи смутен и объркан.

За да вземе причастие, разсъждаваше Нене, трябваше да се откаже от неприличните неща с Андже́ла, обаче нямаше никакво намерение да се отказва, харесваха му много. А освен това се питаше защо ли трябва да разказва своите си работи на отчето, когато се изповядва.

На следващия ден, неделя, двете семейства - на Андже́ла и на Нене - отидоха в селото на дядото. В ранния следобед, когато всички бяха отишли да си легнат, заситени от пастата на фурна, от печеното козе и от виното, Нене и Андже́ла излязоха от къщата и се вмъкнаха в една плевня. Там можеха да си говорят необезпокоявани, но не и да си играят на доктор, защото все някой селянин можеше да мине.

- Ами ти знаеш ли, че на тавана правим неприлични неща и че са смъртен грях? - подхвана Нене.

- Кой ти каза? - попита го Анджела, без да изглежда да ни най-малко впечатлена.

- Патре Николò, вчера, на катехизиса.

- Патре Николò греша, ние двамата си играем на тавана. Неприличните неща могат да ги правят големите мъже и жени.

Нене се замисли доста върху това и си извади заключението.

- Значи, ако е игра, когато отида на изповед, няма нужда да казвам на отчето?

- Не, няма нужда. Можеш да разкажеш всичко, което поискаш, на отчето, така и така няма да знае дали е истина или не.

Изведнъж му се стори, че Анджела беше станала различна, по-опитна, по-голяма от него, доста повече от двете години разлика.

- Утре ще отидем ли отново на тавана?

- Разбира се - каза Анджела.

На следващия ден, когато отиде да легне на дивана и Анджела започна да си сваля дрехите, Нене изпита известно неудобство. Не успяваше да се съблече, както стана първия път. Какво му ставаше? Защо се срамуваше? Защо изпитваше срам даже да погледне Анджела, която вече се беше съблякла? Явно вината беше на онова проклето отче, дето го бе накарало да се съмнява дали играта не е грях.

- Какво правиш, да не се откажа? - попита Анджела нетърпеливо.

Най-накрая Нене се съблече и се остави да бъде докосван от братовчедката, но почти без да изпитва удоволствие. Беше погълнат от един конкретен въ-

прос, който искаше да зададе на Анджела, защото беше показала, че знае много повече неща от него.

При първата почивка, седнали на дивана един до друг, Нене си помисли, че това със сигурност е най-подходящият момент и я попита:

- Знаеш ли какво значи *да прелюбодействаш*?

Анджела започна да се смее силно.

- Какво те прихваща - попита смутено Нене.

- Тази дума *прелюбодействаш* ме разсмива. Това е дума, която употребяват отчетата и я пише в Божи-те заповеди, обаче големите казват другояче.

- Какво казват?

- Мръсна дума е.

- Каква е тая дума на големите?

- *Чукане*. Но не трябва да я казваш вкъщи, иначе майка ти ще те напляска. А ако се изпуснеш, не казвай, че аз съм ти я казала.

Чукане наистина му се стори мръсна дума, нещо лошо и същевременно много вулгарно.

- Не може ли да се каже по друг начин?

- Може да се каже и *любене*.

Любене му се стори най-добрата от всички.

- И как се прави *любенето*? Ти знаеш ли?

Анджела го изгледа отегчена.

- Знам, но нямам желание да ти кажа. Питай някой твой приятел.

- Ти си ми най-добрата приятелка.

Анджела посочи между краката на Нене с показалец и после със същия пръст посочи между своите крака.

- Когато онова там влезе в това тука, означава, че хората се любят - каза много бързо, като смотолевя-

ше думите.

Нене я погледна объркан. Какво беше това, скоропоговорка? Гатанка? Какво тука... какво там... Не беше разбрал нищо.

- Ще ми го обясниш ли пак?

- Не.

- А за какво служи?

- Служи да се изпитва удоволствие и да се правят деца.

- Но след като служи да се правят деца, защо да е смъртен грях?

- Става грях, когато го правят двама, дете не са женени, и когато го правят, без да искат деца.

Нене се замисли, не разбираше добре разликата - кога беше грях и кога не. Единственото разрешение беше да пробва.

- Ще ми покажеш ли как се прави?

Анджела отново започна да се смее.

- Не може.

- И защо? Защото е абсолютно смъртен грях?

- Не, защото няма да можеш.

- А ти да, нали?

- Аз да.

- И защо аз не?

- Защото ти е малък.

Нене се ужаси.

На тавана слънцето внезапно залезе, самият таван се оказа близо до северния полюс, настъпи дълбока и студена нощ, настана арктически студ.

Ето защо винаги още в началото беше изключван от състезанията на съучениците си от трети клас, всички със смъкнати гащи в един стар изоставен

склад за сяра, когато си мереха дължината и големината! Света Марийо, какво нещастие! Света Марийо, каква трагедия!

Защо точно него трябваше да сполети тази зла участ? Не беше ли по-добре да се роди гърбав, даже с две гърбици, вместо да му е толкова малък, че да не може да се люби?

Нене прималя, мускулите не го държаха, почувства как започва да се топи и се хлъзна от дивана на пода. Едва се съдържаше да не се разплаче.

- Какво ти е? - попита Анджела.

- Нищо.

- Хайде де, говори.

- Щом като казваш, че ми е толкова... това означава, че аз никога...

Не можа да се въздържи, едри като зърна от нахут сълзи започнаха да се стичат по лицето му.

- Какви ти минават през главата, глупчо? Като пораснеш, ще ти бъде като на всички големи мъже.

Дали Анджела казваше истината? И каква полза имаше да му разправя някаква измишльотина?

На тавана слънчевата светлина отново се появи.

- Ще ми се закълнеш ли?

- Да ослепея и да ме убият, ако лъжа.

Нене се почувства по-добре. Анджела беше дала тържествена клетва. Стана и пак щеше да седне, но го осени откритие, което като светкавица проблесна в съзнанието му. Остана като препариран по средата на движението, неподвижен, вцепенен.

- Ей! - извика Анджела.

Не я чу. Ето какво ходеха да правят големите мъже с голите жени в пансион „Ева”!

Анджела се разболя внезапно. Една нощ вдигна температура и всички мислеха, че е настинка и ще мине за три четири дни. Но болестта на Анджела не беше краткотрайна, трябваше да я приемат в болницата в Монтелуза. Изглежда ѝ бяха открили нещо на белите дробове.

Не беше минала и седмица и отсъствието на Анджела започна силно да тежи на Нене. Не толкова защото не можеха вече да се срещат на тавана - а и тази история с тавана може би нямаше да бъде същата като преди заради онова, на което го беше научило отчето, - а защото имаше нужда да говори с нея, да чува гласа ѝ, да я гледа в очите. Копнееше толкова много да я види, поне за пет минути, че се реши да помоли майка ѝ да го вземе със себе си още за първото свиждане с Анджела. Но тя му отговори, че трябва да си го избие от главата, че няма да го вземе, защото болестта на Анджела е заразна.

За онова, в което беше убеден, че се случва в пансион „Ева”, Нене имаше абсолютна нужда от потвърждение.

С Чичо Байо, пръв приятел и другар по чин, от известно време свикнаха да учат заедно, в дома ту на единия, ту на другия. Но никога не си говореха за неприлични неща.

Един следобед две мухи кацнаха на тетрадката на Чичо и веднага едната се качи върху другата. Нене протегна ръка и с отворена длан смачка мухите. Чичо се разсърди, погледна го накриво.

- Нацапа ми тетрадката!

- Извинявай, сега ще ти я изчистя.

- И мога ли да знам какво ти пречеха тези две нещастни мухи, дето искаха да се чукаат?

„*Да се чукаат!*” Чичо беше казал срамната дума. Тогава Нене разбра, че може да зададе въпросите на приятеля си.

- Я ми кажи - попита, докато бършеше тетрадката с носната си кърпа - ти знаеш ли какво е пансион „Ева”?

- Разбира се. Публичен дом.

- А знаеш ли как може да ти дадат жена?

- Човек влиза, избира си жената, която му харесва, отива да я чука и когато свърши, плаща. Но така или иначе сега няма какво да му мислиш.

- Защо?

- Защото още сме малки. За да отиде в публичен дом, човек трябва да е на минимум осемнайсет навършени.

Майчице свята, колко още време дотогава! Цяла вечност!

Анджела се върна вкъщи след осем месеца. Бяха я завели в санаториум в Палермо. Бледа и изпитана, с огромни очи, беше меланхолична и уморена. Остана само два дни и Нене не успя да говори насаме, без някой от семейството да е наоколо. А и вероятно защото Анджела не направи нищо, за да остане сама с него. После пое към някакви роднини на баща ѝ в Камарата, където според лекарите има хубав въздух, който ще ѝ повлияе добре на белите дробове. Нямаше да си бъде вкъщи най-малко година.

Годината мина, а Анджела не се върна.

- Още ли не е излекувана?

- От болестта, да. Напълно е оздравяла. Но понеже учи в училището на Камарата, по-добре е да завърши годината там. И освен това роднините, възрастни хора, вече я имат като своя дъщеря.

Всяка сутрин, веднага щом станеше от леглото и отиваше в банята, Нене се оглеждаше много дълго в огледалото, като лекичко прокарваше ръка по лицето си. Но нямаше ни помен, ни следа от мъх. Струваше му се, че неговите съученици растат по-бързо: Яколино например (казваше се Енцо, но всички го наричаха само по фамилия) вече имаше мустаци. Вярно е, че беше с две години по-голям и че беше повтаряч, но това означаваше ли, че след две години Нене щеше да има мустаци? Съмняваше се и губеше надежда.

Дали съдбата му беше отредила само той цял живот да остане момченце? Дали онзи ден на тавана Анджела му беше разправяла измишльотини, за да го успокои?

За да се отърси от униинето, което го обземаше при тази мисъл, влизаше в студиото на баща си и вземаше някоя книга. Баща му беше разрешил да чете всичко, което поиска. Любителите му романи бяха от един писател на име Конрад, от един друг англичанин, Мелвил, и от още един, който обаче беше французин, Сименон.

Между страниците на някой роман понякога се губеше като между дърветата в непозната гора, главата му се отнасяше в друга посока, едновременно я чувстваше лека като балонче и тежка като камък, и

така по средата на някой прочит трябваше да спре, защото редовете се изкривяваха и заплитаха, а очите вече не виждаха нищо.

Не беше както когато играеше с Анджеला, да се превръща по желание или в Сандокан или в Тремал Наик. Сега прочетеното предизвикваше у него някаква слабост, някакво отмаляване в цялото тяло, зашеметяващо като силно ухание, да, нещо като замайване, когато си пиан, приятно и в същото време болезнено.

Много пъти майка му го викаше, защото ставаше време за обяд, но той дори не я чуваше. И когато идваше ядосана при него да го разтърси за рамото или да го плесне по врата, Нене я гледаше, сякаш беше непозната и въртеше очи наоколо, като се мъчеше да се сети къде се намира.

Веднъж се качи на един стол, за да стигне горната част на библиотеката и да свали голяма подвързана с червен плат книга, на която заглавието и авторът бяха написани със златни букви. Взе я, но не успя да я задържи, толкова беше тежка. Отвори я да ѝ хвърли само един поглед и да я върне след това обратно. Но за миг видя рисунка на гола жена, която плаче сърцераздирателно, прикована за нещо като скала.

Майчице свята, колко беше красива тази жена! Дългите коси не успяваха да скрият прекрасните бедра! И какви кръгли обли гърди се подаваха!

От този момент *Орландо фуриозо* на Лудовико Ариосто, илюстрирана от художника Густаво Доре, стана всекидневното му четиво. Страниците на тази книга бяха плътни и толкова гладки, че на светлина блестяха. И така, като притваряше очи и следваше

леко с пръст контурите по тялото на голата жена, на Нене му се струваше, че докосва жива плът.

Често пък силно присвиваше очи, за да фиксира по-добре целта, така че възглавничката на пръста му се устремяваше да погали точно определено място, под голия корем на жената, където между двете бедра и корема се образуваше нещо като V. Отгоре правеше с пръст мънички кръгчета, настойчиви, продължителни, докато над устните му не избиваха капчици пот, сякаш беше пил силен оцет.

Освен че рисунките бяха много красиви, а и не само тези на голите жени, стиховете също му доставяха голямо удоволствие. И всеки път, когато се говореше за Анджелика¹, мислеше за Анджела, чието име беше почти същото.

Анджела! След като се върнеше от Камарата, дали отново щяха да се виждат на тавана? Сега беше сигурен, че ако пак се случи, играта нямаше да бъде вече само игра. Може да са ѝ пораснали гърдите. При тази мисъл пламваше, сърцето му започваше да бие силно. След това изведнъж друга внезапна мисъл го караше да пребледнее като мъртвец: ами ако Анджела, станала вече голяма жена, му каже, че не иска да има нищо общо с такъв като него, дете не е пораснал като другите? Можеше ли Анджела да тръгне с някакъв, останал малък като него? И като последствие, с оная работа, и тя мъничка? С нещо като джудже без абсолютно никакъв косъм?

- Чичо, мислиш ли, че ще стана висок като тебе?

- Ох, колко си досаден!

- Кажу ми, моля ти се.

- Знаеш ли, че ми задаваш този въпрос през ден?

- Много те моля, отговори ми!

Чичо изгуби търпение.

- Абе ти, глупако малоумен, сега в момента какъв си мислиш, че си?

- Много нисък, почти джудже.

Без да каже дума, Чичо стана, хвана го за ръка, заведе го пред огледалото на гардероба и заста на до него.

- Не виждаш ли, бе, глупчо, че сме еднакво високи?

Нене се погледна в огледалото. Нямаше грешка, наистина имаха еднакъв ръст, но той се чувстваше по-нисък. Какво можеше да направи?

II

Отплаване към Китера²

Елате на остров Китера
на поклонение с нас...

Флоран Данкур, *Трите братовчедки*

В деня, в който навърши четиринадесет години, Нене заедно с Чичо, Яколино и още няколко съученици си взеха по три парчета кудрируни³ на човек и вечерта отидоха да ги изядат на Скала дей Турки, бял и самотен хълм от мергел, който терасовидно потъваше в морето. Приятелите се забавляваха с изключение на Нене.

Яколино разказа за една съученичка, която позволявала да ѝ пипат гърдите, без много-много да го прави на въпрос, а Чичо - как беше успял да пхне ръка под полата на домашната прислужница. Не след дълго Нене изкачи две тераси и изтегнат по гръб се загледа в звездите, обзет от меланхолия.

- Утре сутринта се връща Анджела - съобщи три дни по-късно майка му.

Току-що бяха свършили да се хранят, но още стояха на масата, защото папá си пиеше кафето.

- Колко време ще остане? - попита той.

- Малко, във вторник сутринта се връща в Камарата.

- Жалко тогава, че няма да мога да я видя - каза папá. - Тази сутрин тръгвам за Палермо и няма да

съм вкъщи четири дни.

- А ти, Нене, не се ли радваш? - подпита мама, като забеляза, че синът ѝ стоеше с отпусната върху гърдите глава, както правеше, когато си мислеше, че са го обидили.

- Да, да - каза Нене, стана и отиде в стаята си.

Хвърли се по очи на леглото, за да приглуши ударите на сърцето, струваше му се, че може да се чуят чак на улицата.

Нене стоеше с майка си на балкона, когато пристигна колата от Камарата. Първо слязоха бащата и майката на Анджеа, чичо Стефано и леля Тризина, след това слезе и тя.

В първия момент Нене не я позна.

Тази висока, елегантно облечена девойка с черни къдрави коси, спуснати до средата на гърба, с обеци и чантичка в ръка сякаш не беше Анджеа.

Чичо Стефано и леля Тризина настояха Нене и майка му да обядват с тях, за да отпразнуват завръщането. Тъй като Нене седеше пред братовчедка си, няколко пъти я погледна скришно, но тя всеки път, щом повдигнеше очи от чинията, се правеше, че въобще не го вижда.

„И има право”, помисли си огорчен Нене. Какво можеше да дели голямо момиче като Анджеа с някакъв си като него, останал джудже? С някакъв си без мъх, като червеите?

Усети в ушите си непрекъснато бучене, нещо като силен прибой, което му пречеше да чува разговорите на другите. Сигурно възбудата предизвикваше този шум. За кураж гаврътна на един дъх половин

чаша вино.

Изведнъж майка му го разтърси безцеремонно за ръката.

- Ама какво правиш, защо не ядеш? Яж!

След това се обърна към сестра си Тризина:

- И така, разкажи ми нещо за годеника на Анджела.

- Добро момче, казва се Марко, на двайсет и три години е и работи...

Анджела се беше сгодила в Камарата!

Новината беше като силен удар в гърдите. Нене не успя да чуе нищо повече, защото в ушите му шумът нахлу отново, но този път като море по време на буря. Усети, че е пребледнял като мъртвец, стаята с хората и мебелите започна да се върти в кръг, трябваше да се хване за масата, за да не падне от стола.

- Какво ти е? Лошо ли ти е? - чу, че майка му го пита, сякаш от много далече.

Не отговори, успя да стане и тръгна залитайки към вратата.

- Не се плаши - каза чичо Стефано на мама. - Обърна половин чаша вино, видях го.

Нене прекоси площадката, разделяща двата апартамента, влезе в стаята си, хвърли се на леглото, покри глава с възглавницата и се заплака.

Следобед Анджела отиде на гости на дядо си и остана да вечеря с него. Нене се мотаеше вкъщи, нямаше желание да излезе и да се види с Чичо и когато взе да чете *Орландо фуриозо*, от историята на рицаря, полудял от любов, на гърлото му заседна бучка.

Спря да чете и се излегна на леглото, загледал в

тавана. Стана само когато майка му го повика на масата, яде насила, понеже нямаше апетит, и отиде да си легне рано.

Не можа да заспи до седем сутринта и когато майка му го събуди, беше напълно замаян.

- Събуди се. Всички отиваме на литургия и после ще посетим госпожа Палумбо, защото е болна. Отвори гардероба, вътре има приятна изненада.

Веднага щом мама излезе, Нене скочи от леглото и изтича към гардероба. Знаеше какво ще намери, майка му беше спазила обещанието, дадено преди месец: най-сетне костюм с дълъг панталон, мъжки, и щеше да го облече същия ден, в неделя.

Отиде в банята, изми се, облече се и се огледа в огледалото: панталоните може би бяха малко по-дълги, правеха голяма гънка над обувките, но му стояха чудесно. А и самото му прилягаше добре. За момент си помисли да излезе на улицата и да се покаже на Анджела, облечен като голям мъж, но веднага промени намерението си и свали самото.

В този момент чу силен трясък в кухнята, може би някоя тенджерка беше паднала на земята.

Но кой беше в кухнята? Нали всички бяха излезли? Отиде да види.

Беше Анджела, по нощница и боса, с гръб към него търсеше нещо отгоре на полицата. Дъхът му секна, онемя, краката му така омекнаха, сякаш станали от рикота⁴, че трябваше да вземе стол и да седне.

- Кой е? - попита Анджела изплашена и се обърна.

Нене нямаше сили да говори, вътре в тялото му

го разтърсваше някакъв спазъм, когато братовчедка му се обърна и той забеляза, че е само по прозрачна нощница, а отдолу нямаше нищо.

- Мислех, че си отишъл на литургия - каза Анджела.

- И аз си мислех същото за теб - едва промълви Нене.

- Да знаеш къде държи майка ти ригана?

- Не.

- Ама ти си с дълъг панталон! Я да те видя!

Нене успя да стане. Анджела го изгледа с доволно изражение, с бликащи от веселие очи.

- Станал си мъж, Нене! - каза, протягайки леко длани, за да го хване за ръцете.

Как се случи така, че се оказаха прегърнати? Отчаяно прегърнати. Прегърнати силно, до болка. Нене усещаше уханието на Анджела, доста различно от онова, което си спомняше, и изпитваше удоволствие, граничещо с меланхолията. Анджела се разплака, като продължи да го прегръща.

- Защо плачеш? - попита Нене, опитвайки се да се освободи от прегръдката и да я погледне в лицето.

Но Анджела не му позволи.

- Искат да ме омъжат, обаче аз този Марко не го искам за съпруг - прошепна и сълзите ѝ покапаха по шията му.

- Ами не се жени за него.

- Не става.

- И защо?

- Защото... ме накара да се любя с него. Стучи се един ден, когато...

Но Нене вече не я слушаше.

Чуваше обаче тялото си, което от думите на Анджеела, че е била на друг, внезапно се беше променило. Усещаше кръвта си гъста, струяща мощно във вените, за да се влее цялата на същото място, долу, и да напират, напират, напират отчаяно да излезе извън тялото и да избликне като фонтан. Това ли означаваше да станеш мъж? Този зов на кръвта, до болка силен и непреодолим?

Без дори да си дава сметка какво прави, отмести Анджеела, хвана презрамките, смъкна ги и нощницата падна на земята.

Като остана гола, Анджеела инстинктивно покри с една ръка гърдите си, а другата плъзна надолу.

- Не... не - каза със странен дрезгав глас. - Вече не можем да правим такива неща.

- Искам само да те гледам - отвърна Нене, но и той не си позна гласа. - Махни си ръката.

Колко беше мечтал за деня, в който щеше да види две истински женски гърди! Рисунките на Доре вече не му бяха достатъчни, нито онова, с което стиховете на Ариосто можеха да възбудят фантазията му:

Гърди, закръглени, на млякото подобни.

От върбената кошничка, извадено сега.

Анджеела бавно отмести ръка, отпусна я встрани. Какво ти мляко! Каква ти бяла и потрепваща рикота! Гърдите на Анджеела бяха смугли и розови, сякаш бяха твърди като мрамор.

Строполи се безсилен на стола, а Анджеела остана права пред него. Нене продължи да я гледа, въпреки че на моменти очите му се замъгляваха. Да, всичко

останало отговаряше на описанието:

Оформените хълбоци, красивите крака,
с корем от огледалото по-гладък,
направени изглеждаха и белите бедра
от Фидий или от по-можеща ръка.

Преглътна два пъти, пресъхналото гърло отчаяно
жадуваше въздух и вода.

Проговори дрезгаво:

- Махни и другата ръка.

- Не.

- Махни я!

Беше изкрещял несъзнателно, но не беше заповед,
а зов за помощ. Анджела вдигна другата си ръка,
като все така го гледаше в очите.

- Приблужи се.

Анджела направи стъпка напред, колената ѝ до-
косваха колената на Нене, а той се страхуваше да
стане от стола, боеше се, срамуваше се, че Анджела
може да види издутината, огромната метаморфоза,
появила се там долу. Повдигна ръце, сложи длани
върху гърдите на момичето и започна да ги гали.
Анджела държеше очите си затворени.

След това ръцете на Нене се плъзнаха по бедрата,
спряха се на мястото с формата на V, сякаш нарису-
вано в черно, погалиха го с показалците, които опис-
ваха отгоре многобройни кръгчета, и после дясната
ръка се вряза властно между стиснатите крака на
девойката, усети влажна топлина, после дланта, без
Нене да я ръководи, започна да прави нежни движе-
ния напред и назад.

Дишането на Анджела беше станало тежко, а на Нене беше нещо като свистене.

След малко Анджела се премести, така че Нене можеше да държи ръката си вече с дланта нагоре. Момичето отметна силно назад глава и започна да стене със стиснати устни.

- Боли ли те?

- Не - отговори Анджела. - Но стига толкова.

Хвана здраво китката му с двете си ръце и се отдръпна. Нене стоеше прегънат на две, болката беше станала жестока, отдолу се беше се качила в гърдите и му пречеше да говори.

Анджела бързо си сложи нощницата. Приблужи се, наведе се, целуна Нене по устните точно както правеха актьорите в киното, докато с една ръка се подпираше, като че ли случайно, точно върху болезнената издутина.

- Сбогом - каза тя.

И излезе.

За да се успокои, Нене изтича в банята, пусна водата във ваната, пъкна се вътре, като все така избягваше да използва дясната ръка, която от време на време доближаваше до носа си, за да усети отново уханието на Анджела. Докато водата го разхлаждаше, прииска му се да запее. Гордостта да се чувства мъж беше по-силна от болката, че няма повече да вижда Анджела.

- Сега мога да *чу-кам!* - помисли си с гордост.

Докато отиваше към дома на Чичо, го обхванаха подозрения. А именно, че Анджела знаеше прекрасно, че не беше отишъл на месата, че беше влязла в

къщата по нощница без нищо отдолу, защото се на-
дяваше да се случи онова, което се беше случило, и
че беше изпуснала тенджерата именно за да го нака-
ра да отиде в кухнята, където го очакваше. И беше
замислила всичко това, за да бъде с него за последен
път.

Но наистина ли беше искрена, когато му каза, че
не иска да се омъжва за Марко, или просто не иска-
ше да го огорчи? Искаше да му остави приятен спо-
мен? Така или иначе с известно учудване забеляза,
че случилото се не го впечатляваше чак толкова и
това може би беше още един сигнал, че вече е станал
мъж.

Чичо го поздрави за дългите панталони. Самият
той ги носеше вече от няколко месеца. Решиха да се
разходят по кея. Нене не можа да се въздържи и раз-
каза на приятеля си всичко, което се беше случило с
Анджела. Докато говореше, доближаваше от време
на време ръка до носа си, за да я помирише.

- Мога ли да знам какво, по дяволите, правиш с
тая ръка? - попита Чичо.

- Помирисвам я, още ухае на Анджела.

- Така ли? Дай да помириша и аз.

- Не.

- Няма да ти я открадна, глупако, миризмата си
остава твоя. Само едно помирисване.

- Не.

Продължи да отказва, без да знае защо го прави.
Но чувстваше, че така е правилно.

Ядосан, Чичо слезе от скалата и се върна вкъщи.

Нене остана седнал, загледан в една платноходка
в края на хоризонта. От време на време доближава-

ше ръка до носа си. Постепенно соленият морски въздух заличи парфюма на Анджела, ухаещ на канела и индийско орехче.

Желанието да бъде с друга жена, както му се случи да бъде с Анджела, започна да го терзае, преди да беше минал дори и месец след заминаването на братовчедката.

През деня - докато отиваше с автобуса сутрин на училище в лицей в Монтелуза и след това се връщаше, докато пишеше домашните следобед с Чичо, докато се разхождаше с приятели или беше на кино - успяваше да издържи, мисълта почти не се появяваше. В съботите, посветени на фашисткото дело, правеше по време на сбора какви ли не безумни неща: скок с прът, трапец, сто метра гладко бягане, скачане на въже - само и само да се прибере вечер капнал от умора и да заспи веднага. Нищо. Съсипан от умора или не, щом си легнеш, започваше мъката, страданието.

Неусетно в съзнанието му се връщаше сцената с Анджела, като че ли беше кинолента, прожектирана на стената пред леглото му. Всички усещания, които беше изпитал, докато галеше тази едновременно нежна и твърда плът, се повтаряха живи и настоящи, караха го да гори от страст, да не му достига въздух.

- Вече не спя нощем, Чичо.
- Ама като те хване така силно, не можеш ли сам да си помогнеш с ръце?
- Пробвах веднъж сам.

- Е, и?

- Не ми хареса, отначало ме напуши смях, а после станах много тъжен.

- Боже, колко си странен, Нене! Но поне след това заспа, нали?

- Да.

- Видя ли? Ако не друго, помага да се успокоиш, да можеш да заспиш.

Един следобед Яколино, когото не бяха виждали цяла седмица, се представи на приятелите с брада и мустаци. Вместо седемнайсетгодишен, на колкото беше, изглеждаше двадесетгодишен.

- Какво ще кажете? Така ще успее ли?

- Какво да успееш?

- Да отида в пансион „Ева“. Може да ме помислят за голям, да не ми погледнат личната карта и да ме пуснат да вляза.

Успя. На следващия ден с весело настроение описа на приятелите си всяка подробност. Нене не беше завистлив, но този път завидя и още как!

Яколино каза, че проститутката, с която прекарал времето, била много красива, казвала се Зуна и говорела на чист италиански. Накрая го измила и...

- Чакай! - прекъсна го Нене. - Тя ли те изми?

- Да, с някакво дезинфекциращо средство, май се казва перманганат. Майчице, само какви ръце имаше! Направи така, че да поискам още веднъж всичко отначало.

- И защо не го направи?

- Защото Зуна ме предупреди, че тогава трябва да платя двойно. Нямах пари, но ѝ обещах, че на след-

ващия ден ще се върна, тоест днес. Но тя ми каза, че петнайсетката е свършила и затова днес заминава. Какво да се прави! Важното е, че сега вече ме познават и ме пускат да вляза.

Нене и Чичо едновременно зададоха един и същ въпрос.

- Какво е петнайсетка?

- Всеки петнадесет дни шестте проститутки от пансион „Ева” се сменят. Отиват в друг публичен дом, а тук пристигат нови.

Като се върна вкъщи, Нене напразно се оглеждаше в огледалото. Да, вече имаше малко мъх по лицето, но като на току-що излюпено пиленце и съвсем не стигаше, за да си пусне брада и мустаци.

Дали не можеше да си сложи карнавална маска с изкуствена брада и да пробва да влезе в пансион „Ева”?

Нито един светец не му се притичваше на помощ. Трябваше да се въоръжи със заветно търпение и да чака да навърши осемнайсет години, или да се надява да има късмет.

Късметът се появи благодарение на факта, че беше слаб по математика. Една вечер, докато говореше с майка си, му хрумна да ѝ каже колко е добър по този предмет неговият съученик Матео Арджиро*. Беше червенокос, мълчалив и с труден характер. Баща му беше починал пред пет години и майка му, вдовица на около четиридесет години на име Бианка, живееше с неговата пенсия.

Името се произнася с ударение върху последната сричка, бел. ред.

- Защо не попиташ този твой другар дали не може да си пишеш домашните заедно с него? Може пък да ти обясни какво прави и да разбереш нещо от тази проклета математика - каза майка му.

Нене мисли дълго, преди да попита Матео за онава, което майка му подсказа. Когато реши да го направи, Матео Арджиро отговори просто:

- Добре.

Решиха, че от следващия ден Нене щеше да ходи следобед при Матео.

Къщата беше малка, Нене и Матео започнаха да учат в трапезарията. Госпожа Арджиро се появи от спалнята си след около час, подаде ръка на Нене, погали го по косата, попита дали искат нещо за пиене и след като момчетата отказаха, излезе, като каза на сина си, че ще се върне късно, но че в кухнята всичко е готово и ако иска, може да вечеря, като трябва само да затопли яденето.

Вдовицата Арджиро много впечатли Нене. Руса, слаба, висока, елегантна, гримирана, ухаеше силно на дзагара⁵. Порази го най-вече бързият поглед, който госпожата му хвърли: беше само за миг, но стигаше, за да се почувства разсъблечен, премерен и преценен.

Когато за четвърти път отиде у семейство Арджиро, намери вратата откряната. Но въпреки това позвъни на звънеца. Отвътре отдалече дочу гласа на госпожа Бианка.

- Нене, ти ли си?

- Да, госпожо.

- Влез и затвори вратата. Нарочно я оставих отворена, къпя се.

Госпожа Бианка говореше високо, докато стоеше гола във ваната.

- Матео ще си дойде всеки момент.

Нене седна на обичайното място в трапезарията, отвори учебника и тетрадката, за да си учи домашното.

Но не успя да се съсредоточи: надал ухо, успя да чуе шума на водата, която се разплискваше от движенията на госпожа Бианка. Представи си я как се насапунива по гърдите и между краката. Започна да се изпотява.

Кога ли щеше да се появи Матео? След малко Нене чу гласа на госпожата по-отблизо, очевидно беше излязла от банята. Беше вече в спалнята и тананикаше *Amapola*. Изведнъж тананикането спря.

- Нене, може ли да дойдеш за момент, ако обичаш?

Пред леглото имаше масичка с огледало. Госпожа Бианка седеше на една табуретка пред масичката, отрупана с парфюми, гребени, кремове, четки, бурканчета, четчици за грим. Върху раменете си беше наметнала хавлия, захваната на височината на бюста с безопасна игла, а друга хавлия покриваше корема и коленете ѝ. Само толкова.

Нене стана огненочервен. Госпожата го гледаше отразен в огледалото, но като че ли не обръщаше внимание. Гримираше си очите.

- Би ли ми напудрил раменете?

- Дда...

- Благодаря - каза госпожата, отвори безопасната игла и събра хавлията отпред на гърдите си. - Пудрата е в онази кутия.

В кутията имаше голям пух. Нене напудри раменете на госпожата с трепереща ръка. Когато свърши, госпожата остави кърпата да падне и каза:

- А сега бюста, ако обичаш.

И отново започна да си гримира очите.

Нене направи това, което искаше госпожата, застанал зад нея, като гледаше гърдите ѝ, отразени в огледалото. Долу нещото непрекъснато набъбваше, въпреки че Нене държеше пуха само с два пръста, за да избегне случаен допир с кожата на жената. Едно леко докосване можеше да предизвика беда.

„Слава Богу - помисли, - че не може да види какво ми става!“

И точно в този момент, за да види по-добре как е гримът, госпожа Бианка се дръпна назад и раменете ѝ се опряха силно, но сякаш случайно в подутината. И въпреки че със сигурност я беше усетила, не се отдръпна, напротив, останала все така облегната, започна отново да се гримира, като лекичко се поклащаше. Всяко нейно движение беше за Нене като болезнен бодеж, непрестанни електрически удари пронизваха тялото му.

А после, като не можеше повече да издържа, хвана госпожата за раменете, задържа я неподвижна и започна да се отърква в нея, като се движеше все по-бързо. Госпожата изобщо не беше отворила уста и накрая, след като започна отново да се гримира, каза, сякаш не се беше случило нищо:

- Благодаря. Можеш да се върнеш към уроците. Но ако имаш нужда, отиди в банята, преди Матео да си е дошъл.

От домашното, което Матео му обясни, не можа

да разбере абсолютно нищо и затова на следващия ден му писаха три.

След два дни Нене трябваше да се върне в дома на съученика си. Беше много несигурен. Страхуваше се какво може да му каже госпожа Бианка.

Държа се като безсрамник, като отвратително прасе: тя, горката жена, му беше поискала услуга, естествено, без да си помисли нещо лошо, а той се беше възползвал. Беше я обидил. Госпожата не беше реагирала, може би от изненада, обаче сега с какво лице можеше да се появи отново в този дом?

Най-вече се чувстваше омърсен заради предателството към съученика си, който му помагаше с много търпение. Може би трябваше да му разкаже всичко и да му се извини. Чувстваше се едновременно страхливец и храбрец. Нене реши да провери какво е поведението на госпожата: ако беше неблагоприятно, щеше да се сбогува, да излезе и повече нямаше да го видят.

Матео му отвори вратата да влезе и каза:

- Мама ти е приготвила изненада.

Уплашен Нене го погледна в очите: Матео обаче не му изглеждаше ядосан. Върху масичката в трапезарията беше сложена една касата⁶.

- Мама я взе тази сутрин за тебе и за мене.

На Нене му се стори, че е станал отново чист и невинен като току-що излюпено пиленце. Госпожа Бианка беше наистина голяма дама! Касатата означаваше, че всичко е забравено.

- Искам да ѝ благодаря, извикай я.

- Няма я, замина за Монтелуза. Ще се върне до-вечера.

На следващия ден Нене получи седем по матема-тика.

След осем дни намери вратата отново притворе-на. Позвъни.

- Нене, ти ли си?

- Да, госпожо.

- Влез и затвори вратата. Пратих Матео да ми взе-ме лекарства, не се чувствам добре. Ще закъснее, трябваше да отиде в Монтелуза, в тукашната аптека ги нямат.

Нене седна и отвори учебника. Госпожата обаче го повика.

- Нене, може ли да дойдеш?

Влезе в спалнята. Госпожа Бианка беше легна-ла, завита с чаршаф, очертаващ тялото ѝ. Беше се повдигнала, подпряна на две възглавници, и на ви-сочината на бюста си държеше чаршафа в ръка. Въ-обще не му се видя отпаднала, напротив, лицето ѝ руменееше, беше сресана и гримирана, като че ли се готвеше да излиза. Беше се напарфюмирала обилно с есенция от дзагара.

- Правй ми малко компания, седни тук.

И му направи знак да седне на леглото близо до нея. Малко стреснат, Нене се подчини, целият зачер-вен от срам. След което госпожата го попита:

- Имаш ли си годеница?

Изчерви се още повече.

- Не.

- И как така? Такова хубаво момче като тебе! - каза

госпожа Бианка, като го хвана за ръката.

Така започна всичко, когато Нене се люби за първи път с жена. Но това беше и последното ходене да си пише домашните по математика при Матео, тъй като никога повече нямаше да може да издържи погледа на приятеля си. Реши така с риск да го оставят на поправителен през октомври, както и стана.

- Чичо, любих се.
- Най-после! Харесва ли ти?
- Ами...
- Какво значи „ами“? Да или не.
- Ами...
- С кого го направи?
- С вдовицата Арджиро*. Но вече няма да го правя, Матео ми е приятел, струва ми се, че съм предател, че злоупотребих.

Чичо избухна в смях.

- Е, значи и ти си се качил на кораба!
- Нене го погледна объркано.
- Какво значи това?
- Знаеш ли как ѝ казват хората на вдовицата Арджиро? Учебен кораб ѝ казват! От пет години няма младеж по тези места да не направи с нея първото си пътешествие.

Реши да попита още нещо:

- Матео знае ли?
- Според мен знае, но се преструва, че нищо не знае. Така че може да се върнеш, когато намериш за добре.

Името се произнася с ударение върху последната сричка, бел. ред.

Нене се замисли.

- Не, няма да се върна.

Колко ли време трябваше още да мине, за да дойдат тези заветни осемнадесет години!

Тогавя можеше да отиде в пансион „Ева” и да се люби с всички жени, които пожелае, без да се чувства омърсен и без да остава с усещането, че е извършил нещо лошо.

III

Под сянката на разцъфналите девойки

Беше точно времето, когато... ми откри нови хоризонти на щастие..., именно той ме заведе за първи път в публичен дом.

Марсел Пруст, *На път към Суан*

- Знаете ли какво? - каза изведнъж Яколино, докато една неделя в края на октомври се разхождаха по кея. - Баща ми пое управата.

Нене и Чичо не разбраха веднага, говореха за войната, която отиваше все по-на зле и затова помислиха, че дон Стефано Яколино беше хванал някаква болест.

- Какво му е на баща ти? - попита Нене. - Лошо поема храната ли?

- Какво общо има храната! Казах, че пое управата.

- Ама управата на какво?

- Тъй като умря дон Тано Сарако, старият управител, баща ми пое управлението на пансион „Ева“.

Висок, винаги добре облечен, словоохотлив и убедителен, дон Стефано Яколино не беше мъж, с когото е разумно да си делиш хляба. Беше ги вършил какво ли не през живота си - от мошеничество до нагласени търгове, от незаконно присвояване до злоупотреба с инвалид. Беше белязан от правосъдието и изживяваше момент на лош късмет, когато една среща внезапно промени живота му. С други думи, Аделки Колеони, шеф на фашистката федера-

ция в Монтелуза, за когото се говореше, че вместо две има три топки и поради това винаги се нуждаеше от разтоварване, го ангажира като доставчик на жени. Така че в известен смисъл дон Стефано имаше необходимите качества да поиска и да получи управлението на публичния дом.

Новината отначало се стори на Чичо и Нене съвсем без значение.

- За тебе нищо не се променя, нали Яколи? И без това ходиш там от толкова време. Или си мислиш, че щом баща ти поеме управата, няма да ти дава вече да ходиш?

- Тая история за публичния дом я разказах веднага на татко, а той започна да се смее. Харесват му печените момчета.

- Добре - отсече Нене. - Но за мене и Чичо нищо не се променя. Дори и да сме ти приятели, баща ти няма да ни пуска да влизаме.

- Така е, не може да го направи, трябва да спазва законите. Обаче ми хрумна една идея, която може да ви разреши проблема.

- Наистина ли? - попита Нене.

- И каква е тази идея? - попита на свой ред Чичо.

- Скоро ще ви кажа. Вече споделих с баща си и той каза да почакам малко. Трябва да държи затворен пансион „Ева“ няколко месеца, мисли да направи тържествено откриване на първи януари идната година. Възнамерява да го обнови изцяло, иска да премине от трета на втора категория. Освен това ще доведе от Палермо една Мадам, негова доверена приятелка.

Чичо и Нене знаеха какво е „Мадам“, беше госпо-

дарката и покровителката, висшестоящата, майката игуменка, онази, която стоеше на касата и броеше жетоните, и изобщо от Мадам зависеше дейността на предприятието: трябваше да е делова с невъзпитаните и любезна с възпитаните клиенти. Трябваше да има набито око и здрава ръка.

През ноември и декември Нене нямаше много време да мисли за жени. Избиха му ги от ума вражеските бомбардировки, развихрили се над градчето, много хора загинаха под развалините на къщите си, други бяха ранени и останаха осакатени за цял живот.

Една бомба разкъса на парчета Лоренца Ливантино, тяхна съученичка. Нене и Чичо цял ден плакаха безутешно за нея. Извадиха полужив от развалините на къщата, в която живееше с баща си, останал вдовец, един друг съученик и приятел, Филипо Портера. Главата му беше пукната и го откараха в болницата в Монтелуза. След около петнадесетина дни Нене и Чичо попитаха дон Винченцо, бащата на Филипо, как е синът му. Погледна ги отчаяно.

- По-добре е, животът му е вече вън от опасност. Но не иска да говори с мен, не иска дори да ме види, щом се приближава до леглото, полудява, санитарите ме хващат и ме извеждат навън. Мога ли да ви помоля за нещо, момчета?

- На вашите услуги.

- Ще отидете ли да го видите? Ще ви отнеме не повече от половин час след училище. Може би ще ви обясни защо не ме понася. На вас може и да каже.

Отидоха на свиждане.

Болницата беше препълнена, имаше болни и ранени, настанени дори по коридорите. Миришеше на лекарства, на гнойни рани, на гнило, на урина и на изпражнения. Едни се оплакваха, други се молеха, трети проклинаха, някой викаше някого - майка, баща, син, дъщеря, съпруг, съпруга. Минаха покрай човек, който стенеше като агне на заколение, а един лекар с блуждаещи като на луд очи му крещеше:

- Нямаме вече морфин! Разбираш ли? Едно нещо само мога да направя за тебе - да те застрелям.

Филипо беше настанен в голяма стая заедно с десетина ранени. Още щом ги видя, щастливо протегна ръце. Прегърнаха се развълнувани. Цялата му глава беше бинтована, виждаха се само очите и устата. Седнаха върху леглото, нямаше дори един стол.

- Тоя толям рогонотец! - каза Филипо.

Говореше трудно заради раната и заради стегнатата превръзка. Кой можеше да бъде рогоносецът освен онзи, който му беше причинил раната.

- Чърчил ли? - попита Чичо.

- Мусолини? - отрони несигурно и тихо Нене.

- Не, не! - каза възбудено Филипо. - Татко!

- И какво ти направи дон Виченцо? - попита Нене.

- Тазанчето - каза Филипо.

Какво ли искаше да каже? Чичо и Нене го погледнаха объркани.

- Тазанчето! - повтори ядосано Филипо.

И описа с ръка движение, като че ли дърпа надолу някакво въже или верига. На Нене му просветна.

Тазанчето означаваше *казанчето*! Но какво общо имаше казанчето на клозета с гнева на Филипо към

баща му?

- Разбрах, казанчето - каза Нене. - Но защо се сърдиш на баща си?

- Защото не го попита. Беше се оттачило от ттената, казах му на тоя рогонотец, виж, етин тен те ни падне на тлавата, но той не го попита.

- Добре де, ама...

- Така, като тръгнах веригата, тазанчето ми падна на тлавата и ми я счупи. Зарати тоя рогонотец!

Мислеше, че е в болницата заради падането на казанчето и не беше разбрал, че е имало бомбардировка, докато си е вършел работата в клозета.

- Фили, ама какво говориш? Какви ти тазанчета-казанчета! Докато ти си дърпал веригата, над къщата е паднала бомба!

А Филипо с широко отворени очи:

- Бомба? Териозно ли говорите? Тогава иткам да видя баща ми, теднага!

Цялата история беше много смешна, но Чичо и Нене не бяха в настроение. Излязоха тичешком от болницата, без да разменят дума.

През деня самолетите прелитаха на промеждутъци и пускаха бомби, а с падането на мрака се появяваха точно в полунощ и не преставаха до три-четири сутринта.

Хората стояха повече по убежищата, отколкото в къщите си. Всички бяха с разбити нерви. От грохота на бомбите и откосите на противовъздушната отбрана вече никой не можеше да спи. Хората започнаха да се карат и обиждат за дреболии.

Всяка сутрин, преди да вземе рейса за училището в Монтелуза, Нене отиваше да види дали пансион „Ева” си е още на мястото, дали през нощта не са го срутили.

Дон Стефано Яколино тържествено откри обновения пансион „Ева” в осем часа вечерта на втори януари хиляда деветстотин четиридесет и втора.

В интерес на истината в четири следобед се беше състояло друго откриване, частно и тайно, на което в цивилни дрехи присъстваха федералният Колеони и заместникът му Анъело. Двамата началници бяха пробвали повече от едно дегустиране на наличните жени и ги определиха като добро качество. Дотолкова, че Колеони си сервира от една от тях две порции.

В градчето веднага се разбра, че трябва да имаш добро око, за да оцениш пансион „Ева”, неговото великолепие и неговия лукс. Вече имаше умивалник и биде във всяка стая, покривът беше превърнат в голяма тераса, на която имаше шест огромни резервоара с вода. Разбира се, тарифите бяха увеличени, но всички жени бяха първокачествена стока.

Около десетина дни след тържественото откриване, докато се черпеха с гранита⁷ и кафе със сметана в кафене „Емпедокле”, Яколино обясни плана си на Чичо и Нене.

- Говорих с баща ми и най-сетне разреши... И не само това, баща ми вече предупреди Мадам, тя се казва Флора. Аз също говорих с нея. Имате разрешение да идвате в пансиона, но само веднъж в сед-

мицата.

От изненада Нене остана без думи, идваше му да прегърне Яколино. Чичо веднага каза:

- Да започваме още тази вечер.

- Почакайте - отвърна Яколино. - Ще ви обясня по-точно как стоят нещата. Все още не може да идвате, съжалявам, даже и дума не може да става. Ако охраната открие, че са ви пуснали и нямате навършени осемнайсет години, ще отнемат разрешителното на баща ми.

- И какво тогава? - попита Чичо разочарован.

- Но нали преди минута ти ни каза... - възрази Нене.

- Чакайте, чакайте, не говорете празни приказки. Знаете, че както бръснарите и театърът, така и пансион „Ева” в понеделник е затворен. Не работи. Така че вие всеки понеделник може да идвате на посещение при проститутките, но не като при проститутки, а като при приятелки.

- Само като при приятелки? - попита Чичо.

- Ама ти си луд, бе, Яколи! Все едно на изгладнял човек да покажеш комат хляб и да не му отчупиш! И да ме гръмнат, няма да стъпя! - избухна Нене още по-разочарован от Чичо.

- Оставете ме да довърша, има някаква надежда. Мадам Флора каза ясно: ако на някое момиче, както си бъбри, както се смее, както се закача, му се появи желание, Мадам може и да затвори едно око. Разбрахте ли? Но нещото, ако се случи, трябва да стане по тяхно желание, защото в понеделник не са на разположение на клиентите, те са свободни. С една дума, не вие трябва да искате, добре ли се изразих?

- Добре се изрази - каза Нене. - И се убеждавам, че работата не е проста. Какво трябва да направи човек, за да предизвика желание у едно момиче, като има само час-два? Може би дон Жуан ще се справи, но не и аз.

- Нещата могат да се улеснят - каза с лукава усмивчица Яколино.

- А именно?

- Идния понеделник вие двамата отивате в кръчмата на Калò и поръчвате пет кила съвсем прясна риба. Калò ще ви я даде изпържена в осем вечерта. Ще вземете и пет литра хубаво вино. Хубаво, ви казвам, и силно, от онова, дето ти замайва главата още от първата чаша. Аз ще взема хляб, маслини, солена сардина, сирене и плодове.

- Ще ядем с тях ли?! - учудиха се Чичо и Нене.

- Разбира се.

- Яколи, ти си гений! - каза Чичо.

- Скромно казано.

- Сигурно след хубавото хапване и пийване някое желанийце може и да се появи - уточни Нене.

- Но внимание: пансионът е затворен, не трябва да чукате на главната порта, а трябва да звъните на звънеца на вратата отзад. Колкото по-малко хора ви видят, толкова по-добре. Чакам ви точно в осем и половина. И без това от четири нататък вече ще съм в пансиона.

- А какво ще правиш? - попита Чичо.

Двамата приятели за първи път видяха Яколино малко объркан и смутен.

- Е... имам какво да правя.

- Е, не! Щом пансионът е затворен в понеделник,

ще ми обясниш ли защо ще ходиш? - настоя Чичо.

- Ще посетя Мадам Флора.

- Занасяш се с нея?

- Как ли пък не! От два месеца ми преподава.

- Преподава ти?! Вземаш уроци?!

- Естествено, по латински и гръцки. Страхотна е!

След като три години преподавала в един лицей, ѝ се случило нещо, заради което трябвало да остави преподаването, след това срещнала един мъж, който... Но историята е дълга, ще ви я разкажа друг път.

Чичо и Нене не бяха в състояние да задават други въпроси. Гледаха Яколино смаяни. Беше вярно. На последния изпит по гръцки Яколино беше изкарал шест вместо обичайното три.

Задната врата на пансион „Ева” беше единствената откъм тясна уличка, дълга колкото самия пансион. Стената отпред всъщност нямаше врати и прозорци, представляваше страничната част на един склад за дървесина.

С две ръце Чичо крепеше касата с пет бутилки, отгоре беше сложена картонена кутия за ръкавици с рибата, завита в амбалажна хартия. С пръстите си успяваше да държи и букет цветя: хрумнала му беше гениалната идея да го поднесе на Мадам. Нене носеше другите две кутии за ръкавици. Чичо трябваше да натисне звънеца с чело, защото ръцете му бяха заети.

От вълнение и умора двамата приятели бяха плувнали в пот.

Яколино отвори веднага.

- Влизайте, влизайте! Добре дошли!

Като влезе, Нене се приближи бързо до стената и я целуна.

- Ама какво правиш? - попита смаяно Чичо.

- Целувам обетованата земя, а не мога да се наведа, понеже рибата ще падне, затова целувам стената.

Намираха се в преддверие с две врати и стълба.

- Там са малките салончета за управниците или за хората, които не трябва да бъдат забелязани... Да вървим - каза Яколино с тон на гид, като сочеше с глава вратите.

Горе на площадката на първия етаж имаше друга затворена врата.

- Тук са стаите, в които момичетата работят. Но ползват другата стълба, онази на салона, после ще ви я покажа.

Изкачиха се още нагоре и стигнаха пред друга врата, този път отворена. Стълбата продължаваше, вероятно водеше към терасата.

Яколино не влезе веднага.

- Това е етажът, на който са спалните на момичетата и Мадам. Има също трапезария, две бани и кухня.

Цареше абсолютна тишина. От вратата не проникваше и лъч светлина. Съмнение обхвана Нене.

- А момичетата?

- Ами... - измърмори Яколино. - Петнайсетката е изтекла вчера. Може да са по стаите, да си подреждат нещата. Няма значение, влезте.

И се отдръпна, за да ги пусне да минат.

Щом влязоха в тъмното, Яколино, който беше зад тях, светна лампата. Изненадата беше подготвена в

чест на Чичо и Нене. Стояха в една доста голяма трапезария, правоъгълната маса вече беше подредена с блестящи прибори.

Прави - три от едната и три от другата страна - стояха шест момичета, облечени изрядно и почти без грим, гледаха ги и се усмихваха. Всичките на пръв поглед се сториха на Чичо и Нене много хубави, най-голямата вероятно съвсем скоро беше навършила трийсет. Като видя целия този Божи дар, Нене леко залитна, краката му омекнаха: това беше то, скритото и дълго търсено съкровище, което най-накрая след много прекеждия стоеше там, близко и достъпно.

- Добър вечер - каза една достолепна и строга дама с очила, с коса, прибрана на кок, с огромна брошка върху черна затворена по врата рокля, която седеше на централното място на масата.

- Добър вечер - отговориха Чичо и Нене, докато Яколино, който междуременно набързо ги беше освободил от касата и от кутиите за ръкавици, слагаше всичко върху един танжер⁸ и правеше знаци да го последват.

- Мадам Флора - каза Яколино с тон на церемониалмайстор. - Ще ми позволите ли да ви представя моите приятели? Това е Чичо Байо. А това е Нене Канджалози. И те са като мене ученици в лицея.

- И са магарета като тебе? - попита Мадам със сбърчено чело.

- Не, те се доста по-добри. Първи са в класа.

Чичо се поклони, удари токове като поручик от кавалерията и подаде на Мадам букета с цветя.

- Ще приемете ли този малък жест на уважение,

Мадам?

Мадам наклони леко глава в знак на одобрение. След това погледна първата девойка вдясно и я представи:

- Грациела Бианки с артистично име Ванда.

Грациела подаде ръка на Чичо, след това на Нене.

Мадам продължи:

- Ерминия Давико с артистично име Ирис.

- Емануела Ритер с артистично име Немкинята.

- Джузепина Ранучи с артистично име Кончита.

- Грация Бонтадини с артистично име Болонката.

- Мария Стефани с артистично име Вълчицата.

След пълна обиколка на масата Нене и Чичо се озоваха пред Мадам. Тя определи местата:

- Чичо между Ерминия и Емануела, Нене между Грация и Мария, Яколино на другия край на масата. Седнете.

Докато се представяха, Яколино беше отворил три бутилки и беше сервирал рибата по-умело и от келнер. Сега всеки заемаше своето място. Нене и Чичо не знаеха какво да правят.

Видяха стъписани как Мадам и момичетата се прекръстват с наведена глава.

- Да започваме, иначе рибата ще изстине - каза Мадам.

Започнаха да се хранят мълчаливо.

„Е, това ли било публичен дом? - се питаше Нене разочарован и ядосан. - Разбирам, днес е почивен ден, но ми се струва, че тука сме в някакъв колеж или в манастир!“

Без да усети, левият му крак допря крака на Грация. Отдръпна се като опарен. Не искаше тя да си

помисли, че го е направил нарочно, умишлено.

- Извинете.

- Моля.

Дори Яколино, който обикновено не се издаваше, не изглеждаше наред, ядеше рибата с глава, забита в чинията. Беше весело като на погребение.

- Хубава риба - каза Мадам, като побутна чинията, в която бяха останали само костите.

- Хубава, хубава - отговориха в хор шестте момичета.

Мадам стана и всички я последваха.

- Аз свърших и се оттеглям. Извинете, че няма да ви правя повече компания, но имам леко главоболие.

- О, колко съжаляваме! - каза Чичо, но прозвуча фалшиво.

- И внимавайте! - добави Мадам, като се обърна към момичетата.

- Бъдете спокойна, Мадам, не се безпокойте - отговориха ѝ в хор.

- Яколино, чакам те утре следобед. Лека нощ на всички.

Обърна гръб и изчезна зад друга врата.

Изведнъж тежкия въздух в трапезарията се промени, сякаш някой беше отворил прозореца и вътре беше нахлул лек освежаващ бриз. Момичетата се споглеждаха. Ерминия избухна в непринуден смях.

- Ама за коя се мисли тая? - попита Грациела.

- Обиколила съм доста публични домове - каза Грациела, най-голямата, - но никога не съм срещала явление като тази Мадам.

Яколино започна да събира мръсните чинии и

като слагаше други чисти от танжера, направи опит да я защити:

- Знаете, била е преподавател в лицей в Палермо и...

- ...и си личи! - прекъсна го Емануела.

Всички се засмяха. Грация стана и отиде да затвори вратата, от която беше излязла Мадам.

- Така няма да я безпокоим - каза още по-лицемерно и от Чичо.

Започнаха да ядат маслините, сиренето, солени сардини, всички неща, които вървяха с вино и се преглъщаха добре само с вино. Седнал между Грация и Мария, Нене не правеше нищо друго, освен да пълни чашите на двете момичета и междувременно си говореше с Грация, харесваше я много. Мария беше по-скоро мълчалива.

Когато ставаше, Нене я оглеждаше внимателно: висока, с черни коси и големи като въглени очи. Беше облечена със светлосиня затворена по врата шемизетка и широка тъмносиня пола. Съдейки по линиите, трябваше да има главозамайващо тяло.

- За първи път ли идваш тук? - попита го Грация.

- Да.

- Как така?

- Защото съм на седемнайсет години. Или по-точно, на шестнайсет и половина.

- Аз съм на двацет и пет. От шест години съм в занаята.

Нене беше поразен от това, че докато произнасяше думите, в гласа на момичето нямаше нищо друго, освен че сякаш казваше: „От шест години съм се дипломирала.“ И разбра също, че ако започне да

пита Грация за това и за онова, щеше да сбърка. За това му се стори логично да каже:

- Догодина завършвам гимназия и ще следвам в университета. Ако преди това обаче не ме вземат войник.

- Проклетата война - тихо каза Грация.

И го погледна в очите, сигурно за да види той какво мисли. Защото беше казала нещо опасно - точно предишния ден бяха налепили по улиците афиши с изобразен войник в черна риза да казва:

„Смърт на пораженците!”

- Мръсна война - отговори Нене.

И точно в този момент сирените завиха. Смехът, думите, самото дишане спряха рязко, прекъснати по средата.

- Какво да правим? - попита Яколино.

- Да отидем всички в убежището - предложи Чичо.

- Тук сме много близо до пристанището. Може да стане опасно.

Вратата се отвори и се появи Мадам, все още изрядно облечена. Беше си махнала само брошката.

- Момичета, ако искате да отидете в убежището, тръгвайте веднага.

- А вие какво ще правите? - попита Чичо.

- Аз оставам.

Обърна се и се върна, откъдето беше дошла.

- Добре, да вървим - каза Грациела.

Започнаха да излизат от трапезарията, когато се чу шумът от приближаващите се бомбардировачи. Веднага след това зенитните батареи започнаха да бълват преграден огън.

- Сега е опасно да се излиза - каза Чичо и почти

викаше, за да бъде чул сред грохота. - Падаат отломки.

- Да загасим светлината - подсказа Яколино. - И да отворим прозореца. Така ще се радваме на зрелището, на играта с огъня.

Нене загаси осветлението, а Чичо отвори прозореца.

Сякаш настъпваше утро, толкова ярко беше осветено небето от следите на картечните откоси, от сноповете светлина на прожекторите, от взривяването на артилерийските снаряди. Нене беше прочел наскоро стихове от един поет, когото много харесваше, казваше се Монтале, и си припомни негови два стиха, рецитирайки ги на висок глас:

Светли бяха нощите като зора
и водеха лисици в мойта пещера.

Но никой не го чу.

Стреляха батареите, наредени на хълма от мергел над градчето, стреляха миноносците и другите военни кораби, стреляше се и от десетте риболовни кораба, реквизирани и въоръжени от военните. И въпреки този ужасен проглушаващ и предизвикващ болки в ушите грохот чува приближаващия се глух и мощен рев на самолетите, сякаш тътен на буря, срещу която е ясно, че нищо не може да се направи, освен да се надяваш, че ще се измъкнеш жив.

- Прегърни ме.

Беше Грация. Нене обгърна раменете ѝ, момичето се притисна до него. Почувства, че трепери.

- Извинявай, много ме е страх.

Тогава Нене я прегърна и през кръста. И така зачакаха съдбата. А тя беше благосклонна. Бавно и тържествено бурята премина над градчето, загуби се в далечината и стрелбата постепенно затихна.

- Този път ни се размина - каза Чичо и затвори прозореца.

Грация веднага се отдели от Нене. Яколино запали лампата. Огледаха се. Всички бяха бледи. Може би от уплахата бяха много ожаднели. Свършиха набързо последната бутилка, но не бяха весели, даже нямаха желание да говорят. Вече не им беше до това. Взеха си довиждане, докато сирените свиреха отбой.

На следващия ден Нене, Чичо и Яколино взеха заедно рейса за Монтелуза. Но когато стигнаха до главния вход на лицей, разбраха, че техният клас трябва да влезе час по-късно. Имаха време да говорят за предишната вечер.

- Тази война е идиотска досада - каза Чичо. - Точно когато нещата започнаха да се подреждат и се включи сирената.

- Така е - каза Нене. - Но тук не става дума за войната, а за Мадам Флора. Тя е нещо като пазач, като старши сержант. Пред нея се чувствах като парализиран, а момичетата изглеждаха направо като живи мумии.

- Така е - призна Чичо. - Може да занесем бъчва от петдесет литра вино, да накараме момичетата цялата да я изпият, а те са в състояние да не помръднат, щом пред тях стои тази досадна напаст Мадам.

- Да, но под предлог, че бомбардират, аз угасих

нарочно лампата. Можехте да използвате момента - каза Яколино.

- Яколи, ама какви ти минават през главата? Да използваме момента! Ами че те бяха ни живи, ни умрели от страх!?

- Още по-добре. Ситуацията беше изцяло във ваша полза - настоя Яколино.

- Ами ти случайно използва ли момента?

- Аз нямам нужда от тоя театър - възмути се Яколино. - Аз съм с тях, когато ми кефне.

- Какво ще правим? - попита Нене, като се обърна към Чичо. - Ще ходим ли пак идния понеделник или не?

Чичо се замисли. Намеси се Яколино.

- Трябва да знаете, че идният понеделник е последен ден на момичетата тук. След това започва нова петнайсетка.

- Е, и? - отвърна Чичо.

- Според мен непременно трябва да се върнете. Запознахте се, трябва поне да дойдете и да се сбогувате. Ако не ви видят пак, може да останат много засегнати. Защо да сте груби с тях?

- Аз лично бих се върнал - каза Нене. - Но Мадам...

- Имайте предвид, че Мадам вечер прави все така - каза Яколино. - Хапва малко с момичетата и след това се оттегля в стаята си. Въпросът е да се изтърпи максимум един час и после сте свободни.

- Съгласен съм - прие Чичо.

- Значи ще ви кажа какво ми дойде на ум - каза Яколино. - Всички тези девойки са от континента⁹ и може никога да не са опитвали кудрируни. Аз ще го

уредя, ще накарам Титило фурнаджията да ги приготви, той ги прави вкусни. Вие какво ще донесете?

- Ще ми приготвят наденица на скара - каза Чичо.

- А аз ще донеса виното - заключи Нене. - И понеже ще има кудрируни и наденица, този път ще донеса най-малко поне осем бутилки вино.

В четвъртък рано сутринта на пристанището акостира бял кораб с голям червен кръст, нарисуван на мостика. Беше немски моторен кораб за пренасяне на ранени и идваше от Африка.

След два часа федералният Колеони от Монтелуза отиде в градчето и извика кмета, политическия секретар и Чичина Локрасто, началник на жените фашистки:

- Трябва да отдадем дължимата почит на тези немски другари по оръжие, ранени до един в бой. Корабът ще отплава за Генуа в неделя сутринта. Вие, кмете, свържете се с управлението на пристанището и заедно с управителя се срещнете с капитана на кораба. Кажете му, че утре сутринта в десет делегация от жени фашистки ще се качи на борда с негово разрешение естествено, за да изразят с обич и присъствие своята подкрепа за тези достойни бойци. Камарад Локрасто, излишно е да ви напомням, че всички жени, избрани от вас, трябва да са облечени във фашистка униформа.

- Ние какво трябва да носим? - попита Чичина.

- Ами, не знам: цветя, плодове, сладкиши...

- Г-н федерален, пропускайте, че е забранено да се правят сладки, че не можем по време на война да

разхищаваме мляко, брашно и захар за такива глупости - каза строго Чичина, по-предана фашистка и от самия областен.

Смути се. Беше забравил за забраната, тъй като в неговия дом никога не липсваха контрабандни захар и брашно, а и на сладки неща нямаше насита. Приготвяше му ги скришом жена му във фурната вкъщи.

- А, добре, разбира се, имах предвид пакет бонбони, някакви бисквитки - каза федералният, парирайки удара. - Така или иначе това са подробности, оставам на вас да решите. Преди всичко важно е вашето присъствие. Естествено аз ще ви придружа.

Не беше лесно за Чичина Локрасто да намери жени, склонни да участват в посещението. Фашистки - да, но не, разбира се, чак дотам, че да отидат да видят пострадалите момчета, бедните дечица на мама, пък била тя и немкиня, да видят кой изгубил крак, кой ръка, кой око.

И така Чичина прекара следобед в тичане насам-натат, от една къща на друга. Но на една фашистка детето ѝ беше болно, друга имаше час при лекаря, трета пък трябваше непременно да посети сестра си, току-що родила, четвърта беше дала униформата на шивачката малко да я поразшири...

Накратко, в десет без десет в петък сутринта под стълбата на белия кораб в очакване на федералния стояха Чичина и девет жени в униформа. Повече не се бяха намерили.

Естествено, след като се върнаха вкъщи, жените разказаха на съпрузите си какво са правили.

И дори казаха, че на кораба имало отделение със

заклучена врата, където, както обяснил немският капитан с помощта на преводач, били онези, които били толкова обезобразени от раните, че трябвало да имаш здрави нерви да ги гледаш, видът им предизвиквал смущение, страх и ужас. Затова дамите трябваше добре да помислят, преди да влязат. Помислиха и стигнаха до извода, че не са в състояние да го направят. Така или иначе милосърдната проява на бойно другарство, поискана от федералния, беше вече изпълнена и беше време да се връщат вкъщи, за да приготвят обяда.

Говореха се разни неща, но всъщност историята с дамите, отказали да посетят ранените, предизвикващи уплаха, стигна до Мадам Флора, която в шест вечерта се представи на началника на пристанището. Той изпрати преводача на борда на кораба. След по-малко от половин час преводачът се върна с положителен отговор. И така, в събота сутринта в девет и половина момичетата от пансион „Ева”, подобаващо облечени и без капка грим, излязоха, Мадам начело, и в две редици по три прекосиха площада сред хорското любопитство, стигнаха до пристанището, качиха се на белия кораб, устремени към мястото, където щяха да срещнат смущението, страха и ужаса.

В трапезарията седнаха на масата както предишния понеделник. Момичетата харесаха много кудрируните, Грация пожела да разбере рецептата - колко брашно, колко мая, колко време трябва да се меси, колко време трябва да стои, за да втаса под вълнена

покривка, колко доматен сок, колко кашкавал, колко картофи, колко солена сардина и на колко градуса трябва да е включена фурната.

След това, точно когато ядяха чудесно пригответната наденица, на Нене му хрумна неподходящата идея да попита как беше минало посещението при ранените немци. Сред внезапно настъпилата тишина осъзна, че е направил грешка.

- Не е моментът да се говори за това тук и сега - каза Мадам Флора, която още не беше отишла да си легне. - Но ако Емануела желае да ти разкаже за срещата си, може би ще ти е достатъчно и няма да искаш да знаеш друго.

Беше говорила на италиански, както се изразяваше при тържествени случаи. Емануела започна да разказва. Но се виждаше, че го прави без желание, немският ѝ акцент доста се усещаше.

- Вътре имаше осем легла, по четири на едната и на другата страна, но едното беше празно. Аз тръгнах към последното вляво. Докато се приближавах, светлината беше много слаба...

- Нищо не се виждаше - прекъсна я Мадам. - Нямахме илюминатори, защото малкото помещение сигурно се е намирало доста надолу в кораба и нямахме централно осветление, имаше само осем слаби крушки и всяка едва осветяваше по едно легло. Продължавай.

- Това място още с влизането караше сърцето ти да се свие - каза Грация тихо.

- Докато се приближавах - продължи Емануела, - виждах, че раненият стои облегнат на три възглавници, които държах тялото му изправено. Главата

беше цялата бинтована, даже и очите, само устата беше открита. Но когато седнах на стола до възглавниците, забелязах, че раненият не беше седнал, а беше подпрян така, защото...

Спря, изпи на един дъх половин чаша вино.

- ...защото нямаше крака. Липсваше му и лявата ръка. Отгоре над предната част на леглото имаше едно картонче с името и чина: сержант Ханс Гримел. Бях цялата в пот, не знаех какво да правя. Опитах се тихичко да го повикам, „Ханс, Ханс!“, но не ме чу. Медицинската сестра, беше сама, не се виждаха лекари, с жестове ми показа, че е загубил слуха и зрението си. Казах ѝ, че говоря немски, но тя се усмихна и се отдалечи. Седях и мислех колко ненужно е това посещение, когато раненият много бавно обърна глава към мен. Може би беше усетил мириса на тялото ми, не знам. След това с усилие протегна ръка, единствената, която му беше останала, сякаш ме търсеше. Хванах ръката му и я стиснах. След малко започна да ме придърпва към себе си, разбрах, че иска да се приближа. Коленичих пред леглото. Тогава остави ръката ми и започна да ме докосва лекичко по косата, челото, носа, устата, врата. Слезе още малко надолу и спря. Разбрах какво иска. Извадих блузката от полата, разкопчах се, махнах сутиена и поведох ръката му. Гали ме дълго. По едно време започна да кашля, силно, струваше ми се, че се задушавя. Оправих се, станах и повиках сестрата. Когато се приближи, я попитах не може ли да се направи нещо за тази упорита кашлица. Тя ме погледна и каза, че нищо не може да се направи, защото раненият не кашля, а плаче. Това е всичко.

„Проклет да е мигът, в който ми хрумна да питам!“ - помисли Нене, тъй като всички момичета бяха с мокри от сълзи лица. Мадам също изглеждаше развълнувана и стана.

- Лека нощ на всички. И внимавайте!

И този път излизането на Мадам, която затвори вратата след себе си, разхлаби дисциплината. Много бързо тъгата, предизвикана от думите на Емануела, изчезна. Младостта беше взела връх...

- Да направим като предишния път, да загасим лампата и да отворим прозореца - предложи Яколино.

Чичо отвори. Имаше пълнолуние. Луната беше кръгла, ниска, като че ли стоеше на височината на прозореца.

„Каква луна, като по Леопарди¹⁰“, помисли Нене под въздействието на пресните познания, придобити в училище. Силуетите на корабите сред играта на черни отблясъци, сенки и светлини изпъкваха, сякаш бяха нарисувани, гравирани. Лунната светлина в стаята беше достатъчна, за да се виждат, но кой знае защо ги караше да говорят тихо, като че ли по-тайно.

- Искаш ли да ти покажа? - попита Грация в ухото на Нене.

- Да - отговори Нене, без даже да разбира какво иска да му покаже момичето.

Грация го хвана за ръката и го издърпа малко зад останалите, те гледаха през прозореца и се шегуваха. Никой не ги забеляза, когато излязоха от стаята.

В тъмното на площадката Нене долови, че Грация беше започнала да слиза по стълбите.

- Запали лампата, не виждам.

- Не - каза тя. - Не искам другите да дойдат след нас. Опри се на раменете ми.

Слезе като слепец. Но беше щастлив: разбра, че Грация иска да му покаже пансиона.

Колко много си беше мечтал за това! Колко пъти се беше питал какво ли е вътре! Спомни си дори как като малък пхна глава през портата и един мъж му се скара.

Грация отключи вратата на първия етаж и отвори.

- Влизай.

Нене влезе, тя затвори зад него и запали лампата.

Намираха се в началото на коридор, към който гледаха девет врати, пет от лявата и четири от дясната страна. От дясната страна имаше сравнително широка стълба, която водеше надолу.

- Ето тук работим - каза Грация.

Направи две крачки и отвори една врата.

- А това е стаята, където работя аз.

Беше направо килия. Нещо като стаичка в болница, много чиста, но мъничка, в която почти да не можеш да се обърнеш. Миришеше на дезинфектант точно като в болнична стая. Вътре се поместваха само легло персон и половина, нощно шкафче и стол. На една от стените имаше мивка и биде. Това бе всичко.

Грация затвори, продължи напред по коридора и отвори още една врата:

- Това е банята.

Отвори друга.

- Това е стаичката на камериерката, но тя не спи

тук.

Вътре нямаше да се побере легло, имаше само едно продънено кресло. Беше нещо като килер, натъпкан с чаршафи, калъфки за възглавници, пешкири, кърпи за чистене, метли, тоалетен сапун.

- Сега да идем долу.

Слязоха по стълбата.

Нене се озова в един много голям салон, целия обграден с множество дивани в различен цвят, но с еднаква форма, прилепени един за друг, така че да изглеждат като едно цяло.

- На тези дивани сядат клиентите. Ние слизаме отгоре, заставаме в средата и им се показваме, докато някой ни избере. Тогава отново се качваме с този, който ни е избрал, отиваме в стаята и когато той приключи, всяка една от нас слиза с клиента и предава жетона на Мадам. Клиентът плаща и си тръгва. Мястото на Мадам е онова там.

Встрани от вратата към преддверието имаше подиум. А върху подиума - масичка и касов апарат с вид на паметник. Зад масичката стоеше огромно позлатено кресло с червена дамаска, достойно за кралица, това бе мястото на Мадам. А зад креслото на стената имаше табела с ценоразписа:

ОБИКНОВЕНО, ЛИРИ 3,50

ЧЕТВЪРТ ЧАС, ЛИРИ 7

ПОЛОВИН ЧАС, ЛИРИ 13

ИТАЛИАНСКИ И НЕМСКИ ВОЕННИ, ВОЙНИЦИ, ЧЕРНОРИЗЦИ ЦИВИЛНИ И ВОЕНИЗИРАНИ, ОТСТЪП. 25%
ДРУГО, ЦЕНА ПО СПОРАЗУМЕНИЕ

Докато се качваха по стълбата, Грация каза:

- Нямах време дъх да си поема през последните три дни от моряци, италиански, немски войници и от местни.

Като се върнаха на първия етаж, Грация не отвори вратата към втория, а се обърна и погледна Нене.

- Искаш ли?

Нене почувства, че се изчервява, не го очакваше.

- Ако... ако ти искаш.

Хвана го за ръката, привлече го към себе си.

- Няма ли да отидем в твоята стая?

- Не, в моята, не. Ще ми се струва, че...

Отвори последната стая на коридора, накара го да влезе.

- Тази никога не се ползва. Служи за непредвидени обстоятелства.

Прегърна Нене много силно. След малко попита:

- Мога ли да те целуна по устата?

Защо ли му искаше разрешение?

- Да, разбира се.

Никога не го бяха целували така. В устата му езикът на Грация изследваше, облизваше, вкусваше и се наслаждаваше. Главата му се замая. Докато кръвта от долната част на тялото, внезапно събудена, се надигаше и затуптяваше устремена навън, почувства нещо като потръпване, което и момичето усети.

- Ама ти бил ли си някога с жена?

- Само веднъж.

- Вълнуваш ли се?

- Да.

- И аз - каза Грация. - Колко странно, виж.

Допря ръката на Нене до сърцето си, така че той да почувства колко силно бие.

Нене не знаеше, че го прави за първи и последен път в пансион „Ева”. В интерес на истината имаше и втори път, но не по негово желание.

Защото след два месеца се запозна с едно момиче, по-голямо от него, учеше трета година в университета и се казваше Джована. Бяха я повикали от нейното градче да преподава латински в лицей на Монтелуза, защото липсваха учители, почти всички участваха във войната. Но не беше учителка на Нене, преподаваше на друг клас. За да бъде вечер с нея - тя държеше малко апартаментче, в което живееше сама, - Нене каза на майка си, че да се пътува с рейс е станало много опасно, защото има непрекъснати обстрели. Най-добре щеше да бъде да живее в Монтелуза до края на учебните занятия. Майка му намери стая при една далечна роднина.

Но Нене продължи да ходи всеки понеделник вечер в пансион „Ева” с Чичо и Яколино. И го правеше не защото се надяваше на някаква неочаквана среща, а защото разказът на Емануела го беше накарал да проумее, че историите, които тези момичета можеха да разкажат, щяха да му позволят да разбере много неща за света, за живота. На всеки петнадесет дни имаше възможност да се запознае с шест различни девойки, да говори с тях и да ги слуша, докато говорят. Беше напълно уверен в това „със задоволството на ботаник, който не би могъл да намери събрани на друго място видове по-редки от тези млади цветя” (но тези думи на Пруст щеше да прочете много-много години по-късно).

IV

Вълшебства и чудеса

Да насочим сега нашето перо към нещата, достойни за възторг: онези, които сами по себе си са забележителни и удивителни поради необичайния си характер.

Джиралдо Камбрензе, *Topographia Hibernica*

Една сутрин в училище учителката по гръцки прочете и обясни ода, написана от Пиндар за човек от Монтелуза, наречен Мида, който спечелил Питийските игри, като свирел на флейта. Така се случило, че по време на съревнованието езичето на инструмента се счупило, но Мида не паднал духом: обърнал флейтата, превърнал я в цафара, продължил да свири и спечелил състезанието. Тази история заинтригува Нене, обзе го желание да разбере каква е била Монтелуза от гръцко и римско време. Започна да ходи в старата библиотека и един ден откри навит на руло свитък, на който в началото на осемнадесети век някакъв монах беше начертал нещо като карта на град Монтелуза и околностите с всички промени, настъпили през годините. Нене с трепет откри нещо, което го въодушеви: на мястото, където сега се намираше пансион „Ева” във Вигата, някога се издигал храм в рамките на първата защитна стена на града. Според монаха пак на същото място след разрушаването на гръцкия храм римляните направили друг и по-нататък, след разрушаването и на този храм, християните построили малка църква за моряци, която обаче, написал монахът, още по това

време вече „се рушеше”. И така, мястото явно беше свято.

- Според теб значи, като влизаме в пансиона, какво трябва да правим? Да коленичим? Да се молим? - каза Чичо, когато Нене му съобщи за откритието.

- Колко си глупав! Искам да кажа, че щом едно място векове наред е считано за свято, значи сигурно в него има нещо различно!

- Ще предложи на бащата на Яколино да прекръсти пансиона на „Храм на Венера”, какво ще кажеш?

Но независимо от закачката на приятеля си Нене остана убеден, че в пансион „Ева” можеха наистина да се случват вълшебства и чудеса, както всъщност ставаше.

Защото не беше ли чудо или вълшебство, наречете го както искате, това, че Яколино, като ходеше да се упражнява всеки ден в пансион „Ева” при Мадам Флора, стана първи в класа по гръцки и латински? И стигна дотам, че даваше на Нене и Чичо написаното домашно да си го препишат?

„Но как е възможно?” - се питаше професореса¹¹ Фернанда Гарджуло. Тя наистина недоумяваше, не успяваше да си обясни подобна промяна.

Две години поред, през първата и втората година на лицей, по гръцки и латински го беше оставила за октомври, а после на поправителния изпит трябваше да го пусне по заповед на директора. Която заповед господин директорът от своя страна беше получил от федералния, който пък от своя страна беше получил не заповед, а смирена молба от страна на бащата

на Яколино, който, както всички знаеха, му осигуряваше любовници. Но в началото на третата година в лиця безкрайното невежество, тоталната неспособност на Яколино да се ориентира в правилата на тези два мъртви и трудни езика изчезнаха, Яколино вече не само познаваше правилата, но и боравеше с тях непринудено, дори с известна елегантност, като че ли беше роден под Партенона или край Римския форум.

Професореса Гарджуло преглеждаше домашните на Яколино, но не успяваше дори да драсне с червено, не намираще дори и най-малка грешка. Поставяше му оценка „девет“ (но никога, на никаква цена, най-високата „десет“, която Яколино всъщност заслужаваше) и отчаяно се хващаше за главата.

„Не е възможно! Не е възможно!“

Една сутрин учителката не се въздържа, избухна, и като изгуби контрол, зададе въпроса в клас лично на Яколино. Трепереше цялата от гняв, сякаш всеки момент щеше да получи удар.

- Стани, Яколино, и да се гледаме в очите. До скоро ти разбираше от гръцки и латински колкото едно теле, или по-точно - колкото едно гюбре. Нямах никакво право - ясно ли е? - никакво, да ме влудяваш! Обясни ми веднага как стана толкова добър. Ако не го направиш, даже да ми предадеш домашни, писани от Демостен или Цицерон, пак ще ти пиша нула. И поемам цялата отговорност пред директора и пред федералния!

Целият клас се обърна да гледа Яколино, застанал прав на мястото си. Яколино умееше да се прикрива и не можеше, разбира се, да ѝ каже, че ходи на

упражнения при Мадам Флора. И тогава му хрумна гениална идея.

- Не е нещо, което мога да кажа на висок глас - каза с притеснено изражение на лицето.

Яколино не беше постигнал същия успех по италиански, тъй като в публичния дом липсваха преподавателки по други предмети.

- Тогава ела на катедрата.

Яколино се приближи до учителката и ѝ прошепна нещо, но така, че класът да го чуе:

- Една нощ, докато спеше..."

„Кой докато спеше?“

„Аз. Докато спях, в стаята ми се появи снежнобял гълъб. Направи две обиколки точно над главата ми и изчезна. А прозорецът беше затворен!“

Учителката го погледна изумено.

- А как успя да влезе гълъбът?

- Откъде да знам!

- Добре де, но какво общо има всичко това?

- Не зная дали има нещо общо. Истината е, че от този момент започнах да разбирам латински и гръцки. И знаете ли, понякога нямам нужда дори от речник, думите ми идват сами.

- Ама ти сериозно ли говориш? - попита учителката, която като набожна жена веднага беше заподозряла истинската същност на белия гълъб.

- Кълна се. Това се случи в неделята, в която взех светото причастие.

Невероятна лъжа! Яколино не беше стъпвал в църква, откакто беше взел на шестгодишна възраст първо причастие. Чичо и Нене заедно с целия клас го слушаха възхитени. Беше едно от най-добрите

изпълнения, в които го бяха виждали, артистично, достойно за голям актьор.

- И се молих, молих на Господ да ме дари с милостта да стана добър по гръцки и латински. После отидох при отчето и му казах, че гълъбът е влязъл.

- И какво ти каза отчето?

- Че може би става дума за Светия дух.

Беше се случило чудо! Ако нещата са се развили така, нямаше съмнение, че с Яколино се беше случило чудо. Професореса Гарджуло пребледня, прекръсти се, каза на Яколино да си седне и оттогава не го попита повече нищо. Но вече с чиста съвест можеше да му пише десет.

А не беше ли чудо (въпреки че в края на краищата става въпрос за половин чудо), че Татяна от Реджо Емилия, по паспорт Биаджоти Тереза, пристигна в пансион „Ева” точно когато два дни преди това беше пуснат на свобода адвокат Антонио Манцела? Беше излежал четири години строг тъмничен затвор, присъдени от извънредния фашистки трибунал за участие в комунистическа група.

Тереза, тридесетгодишна жизнерадостна девойка (баща ѝ лежеше в затвора от осем години за това, че е комунист), също беше отявлена комунистка и скришно служеше на партията: тъй като на всеки петнадесет дни сменяше града и знаеше предварително къде ще работи, получаваше и връчваше тайни писма, предаваше нареждания и заповеди, които другарите си разменяха. И напълно безопасно: кой наистина би си помислил - проститутка комунистка?

Два дни след като беше пристигнала в пансион „Ева” и се показваше полугола в салона, един клиент я попита как се казва.

- Татяна.

- Да вървим.

Щом влязоха в стаята и Татяна започна да си сваля бельото, клиентът, сериозен четиридесетгодишен мъж, облечен в черно, със златни очила, вдигна ръка и каза:

- Спри. Имам роднина в Реджо Емилия.

Това беше паролата. Татяна седна на леглото, мъжът остана прав.

- Утре при тебе ще дойде един другар. Вече е на свобода след четири години строг тъмничен затвор. Беше ми съобщено, че като свършиш тук, отиваш да работиш в Трани. Вярно ли е?

- Да.

- Добре, щастливо съвпадение, че си тук и после отиваш в Трани. Защото този другар трябва да ти предаде важни неща именно за другарите в Трани. Внимавай, трябва да си ти тази, която да го избере и да го накара да разбере, че си точният човек. Естествено не може да повтори това, което днес направих - да те пита как се казваш, ще бие на очи.

- А как ще го позная?

- Липсва му върхът на малкия пръст на лявата ръка. А, слушай, не се изненадвай, ако поиска... След като четири години не е виждал жена, нали разбираш...

- Не е ли женен?

- Беше, обаче жена му го напусна веднага след като го арестуваха. Сякаш само това е чакала. Дори

предполагаме, че тя го е издала, но нямаме доказателства.

Останаха в стаята смълчани още пет минути. След това Татяна разхвърли леглото, изми се, избърса си ръцете. Камериерката трябваше да намери всичко така, сякаш бяха консумирали срещата. После слязоха по стълбата, мъжът плати обикновена услуга и Татяна се върна на работа.

През нощта се събуди. Мислеше за човека, с когото щеше да се срещне на другия ден, лежал четири години в строг тъмничен затвор. Помисли и за баща си, двойно повече време в затвора, а и трябваше да лежи още две години. Тогава ѝ хрумна да приготви една чудесна изненада за мъжа, който щеше да я посети.

Позна го веднага на следващата вечер между десетината клиенти, които продължаваха да избират. Позна го, защото въпреки че стоеше между останалите, беше сам, или казано иначе - изглеждаше като насред пустиня, обгърнат самия той в нещо като плащ от самота, не говореше с никого, не се смееше на мръсните вицове, които някой разказваше на висок глас. Пушеше с лявата ръка и чудесно се виждаше, че върхът на малкия пръст на ръката му липсваше. Без да губи време, Татяна застана с раздалечени крака пред него, с пеньоар, почти изцяло отворен, с едната ръка, пъхната долу, все едно че се пипа, а другата - на височината на бюста, сякаш гали гърдата си.

- Кой си ти? Кой си? - започна на висок глас. -
Още щом те зърнах и се възбудих! Ще ме накараш да полудея! Ела, хайде, не издържам повече!

Това беше адвокат Манцела, стоеше свит и засрамен с пламнало лице. Татяна му подаде ръка, той я пое, стана от дивана и тръгна с нея нагоре по стълбата.

Щом влязоха в стаята, адвокатът се строполи на стола. Беше започнал да се изпотява и избърса челото си с носна кърпа. Напористото поведение на Татяна се оказа наистина фатално за потисканите четири години сексуални желания.

- Извинявай, но трябваше да се държа така, в противен случай... - каза Татяна, съчувствайки на бедния човек.

Адвокатът направи знак на прошка. Но беше очевидно, че изпитва мъките на ада да стои в една стая с толкова хубаво момиче, покрито, ако така може да се каже, само с едно пеньоарче. Другарка, без съмнение, но все пак красива, много красива девойка. Успя да си събере мислите с поглед, героично втренчен в пространството над мивката.

- И така, когато отидеш в Трани, при теб ще дойде...

Говори пет минути, без да спре. Точно и ясно. Като свърши, премести очи от мивката върху Татяна и я погледна. Отвори с мъка уста и като че ли не можеше да се отлепи от стола:

- Добре. Това е всичко. Сега тръгвам и...

Но не успя да стане от стола. Беше ясно, че умира от желание, обаче не му се струваше редно да си поиска от една другарка, макар и проститутка. Беше дошъл при нея по партийна работа и край.

- Не - каза решително девойката.

Татяна не можеше да остави „на сухо” другар, не-

докосвал жена от четири години. А освен това му беше приготвила и приятна изненада. Стана, приближи се до него, свали му сакото, връзката, ризата, след това се наведе, свали му обувките, смъкна панталона и гащетата. Едва тогава човекът намери сили да стане прав. Като го видя, Татяна се уплаши да не се разпука като презрял нар, дотолкова мъжкото му достойнство беше набъбнало. Адвокатът естествено, за да избегне преждевременен изблик, държеше очите си стиснати. Дишаше тежко.

- Само момент - каза Татяна.

Обърна се с гръб, взе нещо от джобчето на пеньоара, нещо, което баща ѝ беше дал и което винаги носеше със себе си. Съблече се гола, засуети се за известно време около своята женска част. После се изтегна на леглото и каза весело:

- Отвори очи и погледни!

Адвокатът отвори очи.

Закрепен с червена лентичка в интимните къдрици на Татяна стоеше малък кръгъл медальон, в който лежеше цветната снимка на другаря Сталин - с мустаците, военната барета, потайният поглед и всичко останало.

Той, светлината на народите, непобедимият вожд, абсолютният и висш ръководител! Сталин!

Сякаш стоеше и чакаше адвокат Манцела точно пред входа. И като че ли му казваше:

- Другарю, покажи на какво си способен!

Както си му е редът, Татяна изтананика тихичко:

„Аванти пополо, ала рискоса!

Бандиера роса! Бандиера роса!”¹²

Пред удивения поглед на момичето нарът, станал

червено-виолетов, се промени първо в зелен, после стана жълт и както беше почти пред изригване, започна да се свива и накрая стана малък и увехнал.

Напразно Татяна, след като скри медальона и почти се разплака заради злополучния момент, хвърли в действие цялото си изкуство, за да накара плодът да разцъфти отново. Без резултат.

А какво да кажем за случилото се онзи понеделник, когато Мадам Флора не присъстваше на масата, тъй като използва свободния ден, за да отиде в Палермо при нейна много болна сестра?

В онзи понеделник, запомнен донякъде като „епичната вечер” или „вечерта на метаморфозите”, се развиха едновременно поне три щастливи и случайни събития.

Първото, че Яколино, за когото не беше ясно как от време на време успяваше да се появи с по нещо от немците (всъщност беше съвсем ясно, защото баща му въртеше с тях разни далавери), пристигна същата вечер в пансион „Ева” с две бутилки някакъв зеленикав ликьор, невъзможно беше да се разбере как се казва, и от който само една изпита капка изгаряше като огън гърлото. Този ликьор, смесен с вино с висок градус, можеше да предизвика тотално опиянение от онези, които минават едва след три дни.

Второто, че Нене носеше със себе си *Орландо фуриозо*. Беше срещнал един приятел малко преди да отиде в пансион „Ева”, и той му я върна.

Третото беше сравнително странният състав на новите момичета. Вярно е, че пет от тях, пристигнали предишната вечер, изглеждаха еднакви, като

по шаблон. А и най-хубавото беше, че говореха на един и същ диалект. Всички бяха набити, дребни и с пищни задни части, сигурно бяха селянки, свикнали с тежката работа на полето. Често говореха вулгарно (обикновено момичетата се изразяваха така само пред клиентите) и бяха способни на какво ли не, без да се смущават, без да се срамуват. Шестата обаче правеше изключение - беше висока, с червеникави коси и кожа, хубавичка и по-скоро резервирана.

Когато това момиче с артистичното име Джузи видя книгата, която Нене беше сложил върху танже-ра, отиде да я погледне.

- А, *Орландо фуриозо*.

Любопитство обзе Нене.

- Чела ли си я?

- Да, карали са ме да я попрочета малко в училище.

- Какво си учила?

- Стигнах до втори клас в лица.

Виждаше се, че не ѝ се говори за нейните неща и Нене не настоя.

Докато ядяха, а най-вече докато приеха, гласовете се повишиха, смехът станаха по-силен. Едно от момичетата разказа история, случила се в някакъв пиемонтски публичен дом.

Първата вечер, щом пристигнала там, забелязала някакъв, който още щом я видял, повече не свалил очи от нея. Гледал я все по-настоятелно, но не се престащавал, не я избирал. Отивала тя с клиент, връщала се, а този човек - все там, седял и я гледал. Предишната вечер се случило същото, на следващата пак така. Едва последната вечер от петнай-

сетката човекът станал, направил ѝ знак и отишъл с нея в стаята. Момичето, обзето едновременно от любопитство и уплаха, очаквало някакво насилие от мъжа, но той мълчаливо я накарал да седне на леглото, коленичил, както си бил облечен, сложил глава в скута ѝ и останал така, без да говори и да се движи в продължение на четвърт час. Полазили я тръпки. След това мъжът пъхнал ръка в едно пликче, извадил бонбон, развил го бавно и го сложил в устатата си, след това го извадил, погледнал я и го пъхнал в нейната уста.

- Не го дъвчи - настоял.

След малко казал:

- Дай ми го.

Взел го и пак го сложил в устата си. И така - веднъж на тебе веднъж на мене - бонбонът свършил.

- Беше чудесно, благодаря - казал мъжът.

И отишъл да плати за половин час.

Всички се смяха.

- В Милано - започна да разказва друга - един клиент веднага след като се съблякохме, пожела да останем прави, един срещу друг. След това сложи показалеца на дясната си ръка върху зърното на лявата ми гърда, натисна го и направи „ту-ту-ту” с уста, досущ като клаксон на автомобил. След това допря левия показалец и натисна дясното ми зърно, като направи „би-би-би”, друг вид клаксон. После с дясната си ръка взе лявата ми гърда и започна да я стиска и отпуска, като с глас направи „пе-пе-пе-пе-пе-пе”, като тромба на автомобил. С лявата си ръка направи същото, но промени звука на тромбата и стана „потти-потти, потти-потти”. Беше много добър,

имитираше звуците прекрасно. От този момент нататък се развихри: „пепетутупотипотибиби“... Все по-силно, като че ли се намирахме сред безумния трафик в Милано. Зачервен и с пламнало лице, когато почувства, че свършва, вдигна ръце и изсвири като локомотив. Но толкова силно и мощно, че всички наизлязоха изплашени от другите стаи.

- А когато един клиент искаше да го направим обърнати и двамата с главите надолу и с крака във въздуха? - започна третата.

- А когато един клиент, след като беше свършил, запали клечка кибрит и си го изгори заради това, че го беше принудил да извърши грях?

- А когато от джоба на един клиент изпаднаха молитвеник и броеница, докато се обличаше?

- А когато...

Всяка разказа някоя своя история. Нене ги слушаше и разказите им бяха за него като дъжд върху изсъхнала земя. След малко петте девойки започнаха да се оплакват, че е много топло, свалиха си блузките и останаха по сутиени. След което здравенячките започнаха да спорят на диалект и пререканието ставаше все по-ожесточено. В един миг щяха да се хванат за косите. Малко след това една от тях говори нещо известно време, а накрая останалите се съгласиха през смях. Подредиха три стола един до друг, преместиха масата и накараха Нене, Чичо и Яколино да седнат на трите стола, а те се строиха отпред.

Шестото момиче, което не си беше свалило блузката, отиде до танжера и започна за разливта *Орландо фуриозо*.

- Едно! - каза девойката говорила първа, като пре-

мести ръка зад гърба си.

Другите момичета направиха същото движение.

- Две!

Момичетата правеха нещо с ръка.

- Три!

Свалиха си сутиените, като ги оставиха да паднат на земята.

- Коя има най-хубавите цици? - попита момичето най-отпред.

- Света Майко! Присъдата на Парис¹³ - извика възторжено Яколино.

- Може ли да се пипат? - попита Чичо.

- Разбира се - отговори същото момиче.

В продължение на половин час оглеждаха отблизо и отдалеко, пипаха, стискаха, претегляха.

- Според мен победителката е първата вляво - каза Нене.

- Според мен последната вдясно - каза Чичо.

- Всички - каза Яколино.

- Хайде, решавайте - каза същата девойка предводител.

Но работата започваше да взема друг обрат. Твърде много вино, твърде много зеленикав ликьор. Чичо погледна мрачно Нене.

- Позволете ми да ви кажа, господине - започна, преминавайки от „ти“ на „вие“, - а и да не ми позволите, все едно ще ви го кажа, че вие сте абсолютно некомпетентен по отношение на женската красота.

Нене почервеня.

- Имайте предвид, господине - продължи, - че когато аз вече съм се забавлявал с жена, вие още сте вярвали, че щъркелът носи бебетата.

Чичо се изправи ядосан.

- Считайте, че съм ви зашлевил плесница, господине!

- Добре, приемоте моите секунданти.

Възможните секунданти бяха двама. Яколино и Джузи. Нене избра Яколино, а Чичо - Джузи. Много сериозен, Яколино се приближи до Чичо и го попита кога и как би желал да се бие на дуела. Чичо заяви, че ще му даде отговор, след като се консултира с Джузи.

Тя разговаря надълго и нашироко с Чичо. Беше взела *Орландо фуриозо* и му показваше нещо в книгата. Чичо изглеждаше убеден. Тогава Джузи отиде да съобщи на Яколино и на Нене.

- Моят довереник би желал да се бие тук и сега. Оръжието ще бъде копие. Дуелът ще се води на кон. Господа, ваш ред е да си изберете кон - и като каза това, направи знак към петте момичета.

Както беше логично, Нене избра девойката, която според него имаше най-хубавите гърди, Чичо направи същото с другото момиче, онова, което беше избрал за победителка в спора.

- Участниците в дуела и конете трябва да се сражават голи - заповяда Джузи. - Публиката да седне и да освободи центъра на стаята.

- Публиката също да присъства гола! - заповяда Яколино, като даде пример.

Подчиниха се на заповедта сред нескончаеми смехове и викове. Джузи обаче не се съблече, излезе от стаята, върна се с две дръжки от метла и даде една на Чичо, а другата на Нене:

- Това са вашите копия.

Двете момичета, които трябваше да изпълняват ролята на коне, след като се съблякоха, захванаха с фиби косите си на кок.

- Не - каза Нене. - Конете имат грива. Що за нова мода?

Намеси се Джузи.

- С пуснати коси може да се ударят някъде.

- Какви са условията на сражението? - попита Нене, докато се качваше на конче върху раменете на момичето.

А тя, за да го крепи на седлото, здраво го държеше с две ръце, вкопчени в бедрата му.

Леко обезпокоен, Нене попита своя кон:

- Баярдо, издържаш ли ме?

- Ама, разбира се, хич не си тежък! - успокои го конят Баярдо.

И мощно изцвили, на което отговори цвиленето на коня, възседнат от Чичо в другия край на стаята.

- Щом твоят кон се казва Баярдо, имай предвид, че моят се казва Рабикан.

- Тогава ти сигурно си Астолфо? Ха, ха! - засмя се шеговито Нене.

- Тогава ти сигурно си Риналдо? Ха, ха! - отвърна Чичо.

- Като кажа „напред”, започвате боя - каза Джузи.

- Като кажа „стоп”, спирате. Първият паднал от коня губи. Готови?

В този момент Нене вдигна високо копие и издекламира като пупаро¹⁴:

*- Тичай бързо, смели ми Баярдо, кат фурия
И Астолфо ние ще направим на пихтия!*

Чичо не пропусна репликата:

- *Тичай бързо ти, мой коне хвърковат,
А Риналдо и Баярдо са си отврат!*

- Готови? - попита Джузи.

Конниците се приготвиха за бой.

- Приемат се залози! - извика Яколино.

- Напред!

Двата коня се втурнаха един срещу друг.

- Будудун, будудун, будудун - извика Яколино, решил да се занимава с озвучаването.

Когато фронталният сблъсък изглеждаше неизбежен, конете се отклониха рязко и се разминаха. Първата атака беше приключила само с обикновена размяна на местата. Тогава Чичо издигна копието и каза:

- *Ела, Риналдо, ако имаш ти кураж,
като швейцарско сирене ще те надупча аз.*

А Нене отговори:

- *Ела, Астолфо, атакувай смело и без страх,
с копието ми удар - и ето твоя крах!*

Приготвиха се отново за бой. По-точно казано, държача дръжките от метла пъхнати под мишниците.

- Напред - призова Джузи.

Тръгнаха отново в атака. Но не направил и две крачки, Рабикан се подхлъзна и падна на колене. Повален, Астолфо захвърли копието, опита се да се задържи за гривата на коня, тоест за кока, но падна на свой ред по гръб. И за да не се сблъска с Рабикан, Баярдо спря внезапно. Риналдо излетя във въздуха, изпусна копието и се приземи с премятане.

Избухна дружен смях. Тъй като смелите и непокорни рицари, и двамата по гръб, показваха в този

момент вдигнати личните си копия, онези, дадени от природата, които, след продължителното търкане в запотения тил на девойките, гордо сочеха нагоре. И ето, настъпи чудото на метаморфозата. При тази гледка конят Рабикан, превърнал се в рицаря Астолфо, *на своя бивш патрон хвърли се, с див вик в мига го оседла без милост и после го яхна* под окуражаващите викове на присъстващите, докато, без да губи време, същото направи и Баярдо, преобразен в Риналдо. *Безмилостна и дълга битка беше, докле конете паднаха, останали във вените без кръв, в покой...*

Кавалиере Калчедонио Лардера, на възраст над осемдесетте, всяка вечер отиваше в пансион „Ева“, както някои ходят в клуба или на кино, и оставаше до края на работното време. Вдовец, без деца, навъсен и мрачен по природа, поради това без приятели или роднини, привързани към него, сега живееше от рента, която му стигаше едва за най-неотложните нужди, въпреки че навремето бил доста заможен. Носела му се славата на голям женкар, но след като започна да губи много пари заедно с мъжката си сила да преследва непрекъснато жени, намираще утеха в тези невинни вечерни посещения, където поради липса на нещо по-добро до ноздрите му достигаше уханието на жените, а до ушите - смехът им. Всеки път точно в девет влизаше и сядаше винаги на едно и също място (от колко ли години беше отбелязано с малък надпис: „Запазено за кав. Калчедонио Лардера“?), подпирайки двете си ръце върху инкрустираната дръжка от слонова кост на бастуна

си, а върху ръцете - брадичката. Ободряваше се с очи, като не можеше с друго. Тези, които го познаваха добре, често му искаха съвет за някоя жена от новата петнайсетка.

„*Кавалиере*, какво ще ми кажете за тази Инес? Дали си струва?”

Като въздишаше при спомена за отминалите авантюри, а и вече без да е в състояние да изживее още поне една, *кавалиере* даваше оценка на око. И никога не бъркаше.

Даже когато войната се ожесточи и самолетите бомбардираха изневиделица, преди още сирената за тревога да се е включила, *кавалиере* винаги беше на мястото си.

Една вечер на няколко крачки от портата на пансион „Ева” избухна бомба и докато се развихряше опустошителният ад на експлозиите, картечните изстрели и оръдейните залпове, Калчедонио Лардера беше притиснат от ударните вълни към стената на пансиона. Стотици парчета от шрапнели опасваха тялото му с точността на хвърляч на ножове в цирка, но нито един не го рани. Въздушното нападение мина бързо, както беше и дошло. Всички, които се намираха в пансиона, се свързеха от уплахата и видяха как *кавалиере* влиза превит на две и с ръка, сложена долу, под корема, викаше:

- За Бога, бързо! Бързо! За Бога!

Над изплашените и стреснати викове на момичетата се издигна високо гласът на Мадам Флора, докато се отправяше към *кавалиере*:

- Викайте лекар! Донесете ми аптечката! *Кавалиере* е ранен!

- Кой ти е казал, че съм ранен?! - отвърна *кавалере*, като се превиваше, отблъсквайки Мадам Флора, хванала го за ръка.

- Жена, бързо!

- Каква жена? - попита смаяна Мадам.

Но *кавалере* не ѝ отговори, затича се към момичетата, събрани в средата на салона, хвана едно от тях пъхом, казваше се Манола, и я затегли след себе си нагоре по стълбата.

- Бързо, Манола, бързо!

Пансионът сякаш замря, всички седнаха безмълвно в очакване завръщането на *кавалере*. Какво ли го беше прихванало?

Възможно ли беше след толкова години на снето въоръжение?...

Минаха пет минути, минаха десет.

- Сигурно е умрял - предположи един от клиентите.

- Не вярвам, Манола щеше да се развика - каза Мадам Флора.

Нищо. На трийсет и първата минута *кавалере* и момичето се появиха горе на стълбата.

- По-добре и от дваисетгодишно момче! - обяви Манола. - Умори ме!

Всички присъстващи се изправиха и започнаха да ръкопляскат.

- *Кавалере* плаща половин час - каза гордо Манола на Мадам, като ѝ връчи жетона.

- *Кавалере* няма да плати нищо. Това е подарък, гратис - отвърна Мадам Флора.

Оттогава, още щом започваха да падат бомбите, *кавалере* излизаше да обикаля улиците с надежда-

та, че при една нова бомба ще се повтори чудото, онова чудо, което го превърна за половин час отново в момче. Обаче нищо, бомбите падаха твърде далече от него. Тогава му хрумна да си намери силен джобен фенер с два вида светлини - постоянна и мигаща. Когато се включваше сирената или когато бомбардираха без предупреждение, излизаше на открито, палеше и гасеше фенера, като се надяваше да привлече вниманието на самолетите. Обаче два дни преди да дойдат американците привлече вниманието на един войник на пост, той го помисли за шпионин, който дава сигнали на врага, стреля и го уби.

Първия ден, когато пристигна в пансион „Ева” да изкара петнайсетката, беше дваисет и седми август, Надя намери писмо от брат си Филипо, изпратено от затвора в Милано. В писмото се казваше, че Филипо успял да получи преразглеждане на делото, завършило с присъда от двадесет години затвор, и че имало голяма надежда след новия процес да го пуснат на свобода. Защото той беше, и го повтаряше за хиляден път, невинен. Но за този нов процес, на който щял да го защитава един от най-добрите адвокати в Милано, били необходими за едно и друго, като се сметне всичко, общо не по-малко от десет хиляди седемстотин и петдесет лири. Ама кой ли има толкова много пари? Нинета (с артистичен псевдоним Надя) дали не можеше да му помогне? Ако не може, той какво ли трябваше да прави... Щеше да си остане затворник.

Надя се разплака отчаяно: всички спестявания, които беше успяла да сложи настрана, възлизаха на

хиляда и триста лири, направо нищо в сравнение със сумата, необходима да се поднови делото. Тази нощ не можа да заспи, през цялото време се въртя в леглото, плака, моли Синуруцу и Мадунуца¹⁶, и най-вече на свети Амброджо. И даде обет, че няма да прави любов за собствено удоволствие (без да се смята работата, това беше друго нещо), преди да успее да намери нужните пари.

Сутринта, щом Мадам Флора я видя с червени и подути като два узрели домата очи, я дръпна настрана, а Надя я помоли да прочете писмото на Филипо. Мадам Флора се отнесе със съчувствие и се опита да я утеши.

През втората безутешна нощ, докато се молеше на свети Амброджо, главата започна силно да я боли. Потърси хапчетата, за да си вземе едно, но не ги намери. Спомни си, че ги беше оставила в нощното шкафче в другата стая, където работеше с клиенти. Излезе абсолютно гола, беше много топло, слезе по стълбата на първия етаж, отвори вратата на работната си стая, запали лампата и за малко не припадна.

На стола седеше един монах, много красив младеж, с бяло расо, черно наметало и дълга брада. Но това, което я удиви най-много от всичко, беше, че макар да нямаше черти на негър, монахът имаше черна кожа.

- Как влязохте? - попита момичето уплашено.

- За мен не е трудно да влизам и да излизам къде-то пожелаея - каза монахът.

- Какво искате от мене? - попита Надя малко успокоена, като видя, че мъжът седи кротко и се усмихва.

Този младеж, монах или не, притежаваше наистина рядка красота, излъчваше нещо като топлина, енергия, сила, която привлича като магнит. И въпреки главоболието и мисълта за Филипо Надя едва успя да се въздържи да не изтича и да седне на коленете му, да го прегърне и да го целуне.

- Какво искам ли? Същото, което искат мъжете, които идват при теб - каза монахът, като погледна към гърдите и бедрата ѝ.

Надя почувства този поглед като много бавна милувка върху кожата си, милувка дотолкова изпълнена с желание и страст, че краката ѝ се подкосиха.

- Не, извинявайте, но не... Не съм в състояние - каза, останала без сили. И за да не би той да си помисли, че отказва, понеже не го харесва, добави: - А освен това не бих могла, по това време е затворено, не сме на работа.

- Дори ако ти платя добре?

- Дори тогава.

- Откъде си?

- От Милано.

- Значи твоят светец закрилник е свети Амброджо.

- Да.

- А ти молиш ли му се понякога?

- Да.

- А тукашният светец се казва свети Калоджеро, свети Калò. Тъй като сега си по тези места, ще ти е по-полезно да се молиш на него. Милано е далече.

Докато монахът говореше, Надя се беше приближила до него, без дори да забележи. Краката ѝ сякаш я водеха сами, привлечени от мощната и загадъчна

притегателна сила, която се излъчваше от тялото, загатнато под расото на този силен мъж. А какви очи имаше! Като черно и бездънно езеро! А какви устни!

Тези устни, за които откри, без да разбере как, че целува като луда.

Изпитваше такова удоволствие за първи път в живота си... такова настойчиво желание, че стигаше само още една целувка, за да...

Удоволствие? А даденият обет? Тържествено-то обещание? Не, не можеше да го наруши заради обичта към брат си Филипо. Стана рязко от коленете на мъжа, който обаче все още не беше отговорил на целувката, дори не я беше докоснал.

- Не мога, извинете.

И излезе от стаята с кутийката с хапчета. Но някак странно, не се наложи да я ползва, главоболието беше преминало, даже успя да заспи. Обаче минута преди да се унесе, отправи молитва към този непознат местен светец, свети Калò. Когато на следващия ден се приготвяше за работа, потърси кутийката, но не я намери. Слезе до стаята си на първия етаж и отвори чекмеджето на нощното шкафче: кутийката беше там. Смая се. Но как така? Нали я беше взела предишната нощ, когато срещна монаха? Но като се замисли човек, действително ли се беше случила историята с монаха, или я беше сънувала? Сигурно всичко е било сън, от вълнението, от нервното напрежение, в което се намираше. Да не повярваш...! Някакъв монах да идва да търси жена в публичен дом, а и не се знае как е влязъл! Черен монах! Какви измишльотини! Надя почти се засрами.

Към десет часа вечерта почувства, че има температура. Предупреди Мадам Флора, и след като тя ѝ позволи да прекъсне работа, отиде да си легне. Беше много жадна, устата ѝ изгаряше. Към полунощ Мадам отиде да я види и я накара да си сложи термометъра - тридесет и осем и половина.

- Гледай да си починеш. Утре сутринта ще извикам лекар.

Да си почине: лесно е да се каже! В три през нощта Надя стана и почувства, че непременно трябва да слезе в стаята си на първия етаж. Слезе по стълбата в тъмното, не искаше момичетата да я чуят. Когато отвори вратата, там седеше монахът.

- Чаках те.

- И аз дойдох.

- Искях да ти кажа, че се осведомих.

- За какво?

- За тебе, за живота ти, за брат ти Филипо.

- Но как успяхте да...

- Имам много приятели. Те ми казаха също, че брат ти няма нищо общо с онази случка, невинен е.

Думите прозвучаха така истински и убедително, че Надя почувства как кръвта ѝ спира. Падна на колене, сълзи се стичаха по лицето ѝ.

- Сериозно ли говорите?

- Аз никога не се шегувам. И ще ти кажа още нещо: мога да направя така, че брат ти да спечели делото.

- Направете го, за Бога! - умоляваше Надя, протягайки към мъжа ръце, сключени в молитва.

- Има едно условие.

- Какво?

- Да дадеш и на мен онова, което даваш на другите.

- Не, това не.

- Защо?

- Защото...

- Хайде, кажи.

- Защото чувствам, че с теб ще изпитам удоволствие.

- Е, и?

- Дадох обет. Не мога да го наруша.

Нямаше какво друго да каже. По коридора не ходеше, а по-скоро се влачеше. Добра се по стълбата до леглото в стаята си и останала без сили заспа. На другата сутрин вече нямаше температура, но се чувстваше изтощена. Затова не се наложи да викат лекар. Малко ѝ трябваше на Надя, за да се убеди, че случката с монаха беше и този път само кошмар. За по-сигурно попита Мадам Флора дали някой тайно може да влезе в пансиона.

- Ти луда ли си? - беше отговорът.

На тридесет и първи сутринта се събуди от силно думкане на барабани. Погледна през жалюзите: дванайсет мъже с бели ризи и черни панталони, всеки с голяма цветна кърпа, завързана на възел около врата, удряха ритмично дванайсет барабана с различна големина.

- Започна празникът на свети Калò - обясни Мадам Флора на момичетата - всички бяха от континента. - А утре, първата неделя на септември, в самия ден на празника, пансионът ще е затворен от почит към светеца. Той е светец на народа, на нещастните, на болните, на бедните, на гладните. Струва си да

се види празненството, мъжете, които носят статуята на светеца, тичат устремно, на варата¹⁵ са качени много болни деца, от прозорците и балконите хвърлят парчета от специално приготвен хляб, които не трябва никога да паднат земята - трябва да ги уловят във въздуха хората, тръгнали на шествие след статуята на светеца.

- Вие ще отидете ли? - обърна се едно от момичетата към Мадам.

- Аз - да. Ако искате да дойдете с мене, добре. Светецът се извежда от църквата утре точно в един часа.

На следващия ден обядваха рано и в дванайсет и половина излязоха всички освен Надя, а тя нямаше много желание да ходи навън. Отиде да си легне, да мисли за сполетелите я неволи. Към шест часа чу, че шумът от барабаните се приближава, процесията скоро щеше да мине пред пансиона. Стана, отиде до прозореца и откряна капациите. Първото нещо, което видя, беше статуята на светеца. Сърцето ѝ сякаш слезе в краката и после подскочи в гърлото, спря дъха ѝ. Възможно ли беше светецът да е облечен като монаха, да има черна кожа като монаха, лицето му да бъде досущ като това на монаха, само дето беше по-стар и имаше по-дълга и напълно бяла брада? И дали беше от замайването, но ѝ се стори, че секунда преди да припадне на земята, статуята повдига очи, за да я погледне.

Реши да разкаже всичко на Мадам. Тя обаче започна да се смее.

- Ами ти видя свети Калò още щом пристигна!

- Къде?

- В моята стая, ела да ти го покажа.

Беше вярно. Малка статуетка на светеца от папие беше стоеше на нощното шкафче на Мадам. Вероятно Надя я беше забелязала още преди, без обаче да ѝ обърне достатъчно внимание. Явно поради високата температура, безсънието и лошите мисли споменът за статуетката се беше превърнал в цялата тази история с монаха, който я навестява през нощта.

Дойде последният ден на петнайсетката. Надя отвори куфара, за да си сложи дрехите, и видя писмото на Филипо, беше го прибрала вътре. Като го взе, стори ѝ се доста тежко и помисли, че по невнимание може да е сложила нещо в него. Отвори го, пхна ръка и онова, което усети под пръстите си, я парализира. След това съвсем бавно извади от плика десет банкноти по хиляда, седем по сто и една от петдесет. Парите, които ѝ трябваха, абсолютно точно. Пипна си челото, не беше топло, нямаше температура.

- Сега ще се събудя и ще разбера, че всичко това не е истина.

Плесна се силно по лицето.

Заболя я, явно не бълнуваше. Всичко беше истина. Парите, които трябваха за брат ѝ, бяха там, на леглото. Цялата сума, до последната стотинка. Но как е възможно? И после разбра. Разтреперана, отвори вратата, заговори, не ѝ стигаше дъх:

- Мадам Флора, ако обичате, елате бързо.

Като чу променения глас на момичето, Мадам се втурна.

- Влезте и затворете вратата. Погледнете какво има на леглото. Какво виждате?

- Много пари.

През сълзи и смях и обърквайки думите, Надя прегърна Мадам:

- Направи чудо! Видяхте ли, че съм права? Видяхте ли, че два пъти дойде при мен, за да ме изпита? Искаше да разбере дали наистина спазвам обета!

Мадам беше толкова развълнувана, че не можеше да говори.

- Сега какво да правя? - попита накрая Надя.

Мадам помисли малко.

- Какво да правиш ли? Ясно е. Вземай парите и ги пращай на брат си. Сега обаче излез, върви в църквата и запали една свещ на свети Калò. Само една, напълно му е достатъчно. А, още нещо. На никого не казвай нищо за тази история. Моля те. Не може да разправяме на хората как нощем свети Калò ходи в публичен дом при проститутка!

Едва проговорил на възрастта, на която децата започват да говорят, баща му и майка му, дядо му и баба му, лели, чичовци и изобщо всички в семейството си дадоха сметка, че Доменико Пиоло, наречен Миникуцо, е пелтек, тоест, като произнася думите, заеква. Беше мъка за самия него, а и за тези, на които се налагаше да го слушат.

Подигравките на другарчетата му започнаха в началното училище. Учителката:

- Как се казваш?

- До...До...До...

- ...ре, ми, фа, сол, ла, си - отговаряше в хор класът.

А когато захващаше презимето си:

- Пио...Пио...Пио...

- Ку-ку-ри-гу! Пи-пи-пи! - отговаряше класът.

И тъй като бързо се научи да чете и да пише, винаги обикаляше с листове хартия в ръка, на които пишеше, вместо да говори. Взе диплома за счетоводител и започна работа в общината. На четиридест и пет се ожени за една жена с пет години по-млада от него, живяла дотогава в дома на баща си и майка си и излизала навън само за да ходи на църква. След шест месеца брак Миникуцо разбра, че Луизина, съпругата му, разрешаваше онова нещо само един път в месеца, в пълен мрак, с нощница, повдигната само колкото беше необходимо. И докато той действаше, Луизина тихичко редеше кратки молитви и „Отче наш”.

- Но за...за...за...защо се мо...мо...мо...молиш?

- За да не падна в греха на плътта.

На седмия месец Миникуцо Пиоло отиде в пансион „Ева”, където ходеше преди венчавката, а сега започна да го посещава редовно всяка събота вечер.

- Къде ходиш? - започна да пита Луизина, след като близо година и нещо съпругът излизаше всяка събота вечер.

Даваше си сметка за това, което се случваше около нея, малко бавно, изглеждаше винаги като занесена.

„Отивам да играя скопа¹⁷ с чичо Тано”, написа на листа Миникуцо.

Отчасти беше вярно. Манкуцо изкарваше набързо една партия и след това се втурваше към пансион „Ева”. Но две години по-късно чичо Тано умря.

- Защо пак излизаш, като чичо Тано, Бог да го прости, вече го няма?

Ах, колко неприятно! Миникуцо, който умееше да поднася полуистини и полуизмислици, написа:

„Отивам в пансион „Ева”.”

Какво ли знаеше Луизина за пансиона? И през ум не можеше да ѝ мине, че е публичен дом. А дали Луизина знаеше какво е публичен дом? Наистина не знаеше, затова го попита:

- Така ли? А какво ще правиш там?

- Всяка събота идва един добър лекар да ме лекува. Може да успее да ме излекува от заекването
- написа Миникуцо.

Така един петък, докато си говореше в сакристията с отчето, при когото ходеше през ден, Луизина му каза, че съпругът ѝ се лекува, за да престане да заеква.

- А, чудесно, а кой го лекува?

- Един доктор, живее в пансион „Ева”.

- Къде живее?!

- В пансион „Ева”, така ми каза Маникуцо.

Изведнъж сякаш отчето беше обладано от дявола. Започна да крещи, да вика, че Маникуцо е лош и непочтен човек.

- Но защо?

Отчето ѝ обясни какво е пансион „Ева”, какви жени има там и какво отиваха да вършат мъжете. Луизина не направи нищо, не заплака, не се натъжи. Върна се вкъщи, все едно нищо не беше станало, стотви както винаги, заспа както винаги. Когато в осем и половина вечерта на следващия ден Миникуцо се готвеше да излиза, Луизина поиска да се увери:

- В пансиона ли отиваш?

- Да.

Същият ден на сутринта, докато говореше с прислужницата, Луизина успя да разбере къде се намира. Облече се, а в чантичката си пхна един железен топуз, тежък два килограма, който взе от кантара. Излезе, вървеше, без да бърза, стигна до портата на пансиона и влезе уверено. По една случайност в преддверието срещна мъжа си, който тъкмо излизаше с доволна физиономия. Щом я видя, той изведнъж смени изражението си и се закова на място. Много спокойно Луизина вдигна чантата, завъртя я и я стовари върху главата на Маникуцо. След това си тръгна, без да каже дума. Като си държеше главата, от която струеше кръв, Маникуцо се върна, залитайки, в салона на пансиона с викове като прасе на заколение:

- Счупи ми главата! Помощ! Помощ, за Бога! Жена ми, счупи ми главата!

След това не каза повече нищо, спря да охка. Злочест, сразен от събитията. Но беше викал за помощ, без да заеква, без да се запъва, без да се затруднява. Измисленото лечение така или иначе беше дало необходимия ефект. И от този момент Маникуцо Пиоло престана да заеква.

После дойде прословутото падане на ангела. Между момичетата, пристигнали в пансиона за последните петнадесет дни на хиляда деветстотин четиридесет и втора, имаше и едно от Тренто, на около трийсет¹⁸, на име Марияна Зунич, а в изкуството - Амбра.

Пристигна с два куфара, един голям и един малък.

Като влезе в спалнята си, отвори малкия куфар и извади оттам множество изображения на най-различни светци, като започнеш от свети Луиджи Гондзага до свети Игнацио ди Лойола, свети Алфонсо дей Лигуори, света Тереза дел Бамбин Джезу, света Дженовефа, свети Роко, света Марта, всички надлежно сложени в рамка и с поставка за свещ, и ги закачи на стените. Носеше и едно голямо разпятие, което постави на нощното шкафче, десетина броеници и две бутилки осветена вода. Когато Мадам Флора видя стаята така декорирана, се притесни и попита другите момичета дали тази религиозна мания на Амбра се проявява и в присъствието на клиенти.

- О, не, Мадам! Когато работи, и дума да не става!

А иначе си беше нейна работа дали ще се моли на колене до леглото преди сън, дали сутрин, веднага щом се събуди, ще се моли поне половин час, дали ще пречиства със светена вода от бутилките мястото, където е извършила грях. Разбира се, ако някой непосветен влезеше през нощта в стаята на Амбра, сигурно щеше да получи удар - с всички тия запалени свещи приличаше по-скоро на гробище.

На разсъмване на четвъртия ден, откакто Амбра беше пристигнала, в пристанището акостира немска подводница, която цели осем месеца е била в откритото море. А следобед целият екипаж, пуснат в градски отпуск, набегом акостира в пансиона. Господа офицерите, разбира се, не слязоха от подводницата, те трябваше да покажат, че са призвани само за едно: за победата на Фюрера и на Третия райх. Но при мисълта, че на неколкостотин метра със сигур-

ност има жени на разположение, с приближаването на вечерта оберлейтенант Ернст Гризар не издържа и помоли командира за три часа отпуск. Командирът го погледна с презрение и каза:

- Добре. Но не слизайте униформен, не трябва да ви познаят.

Оберлейтенантът си сложи чифт цивилни панталони, пуловер, полушуба, на която вдигна яката и реверите, за да си скрие лицето, а на главата си сложи нещо като ушанка със спуснати наушници. Беше готов да отиде и на Северния полюс. Едва стъпил на земята, срещна един от екипажа, който се завръщаше на борда, и го разпита. Морякът му обясни откъде да мине, беше много близо. Оберлейтенантът вече едва се съдържаше, затича се, буквално влетя в пансиона и сграбчи първата попаднала пред погледа му жена, а именно Амбра.

- Komm schon!

Амбра още не беше влязла в стаята, а немецът вече си беше махнал обувките, панталона и гащета-та. Момичето си свали пенъоара.

- Schnell! Schnell! - извика оберлейтенантът, като ѝ направи знак да си свали веднага сутиена и гащите.

Докато Амбра се подчиняваше, немецът си махна полушубата и пуловера.

- Kondom? - попита Амбра, която поназнайваше някоя и друга немска дума, свързана с професията.

- Ja.

Докато немецът си сваляше ушанката, завързана под брадичката, Амбра се обърна към нощното шкафче, отвори пликчето с презервативи и когато

се обърна отново към мъжа... Ернст Гризар неотдавна беше минал трийсетте, беше висок, на гърдите имаше голям белег от рана, получена във войната, червеникавите му коси бяха много дълги и падаха на раменете му, а като допълнение имаше брадичка, обрамчваща лицето, също червеникава. В момента, в който Амбра го погледна, немецът протягаше ръце, разпервайки ги встрани. В същия миг Амбра пребледня като мъртвец, убедена, че разпятието над нощното шкафче в стаята ѝ е оживяло от плът и кръв, а разпнатият на кръста е слязъл при нея. Нямаше никакво съмнение - беше той! Нададе вик, който достигна до салона и изплаши всички, после коленичи и започна да целува краката на немца.

Малко объркан, оберлейтенантът я хвана за косата и се помъчи да я изправи, без въобще да се впечатлява, че му целуват краката. Амбра се съпротивяваше и той започна да крещи на немски като умопромрачен. Отдолу се втурнаха Мадам Флора, трима постоянни и предани клиенти, както и две момичета. Отвориха вратата и влязоха. Амбра вече беше изпаднала в екстаз, тялото ѝ беше обтегнато като струна, устните бяха опънати и откриваха зъбите, виждаше се само бялото на очите. Като псуваше на немски, оберлейтенантът сграбчи дрехите и обувките, хвана едно от двете момичета, затегли го след себе си към една свободна стая, затвори вратата и излезе чак след два часа.

Вечерта на масата се състоя разговор за случилото се между Мадам Флора и момичетата. Мадам оправда Амбра, която не беше пожелала да излезе от стаята си, а стоеше затворена вътре и се молеше.

- Няма съмнение - каза Мадам Флора, - че Амбра, както си е предразположена по природа към религията, като е видяла оня немец пред себе си, сякаш одрал кожата на...

Всичко беше спокойно още два дни. След това дойде нощта, в която над градчето за първи път прелетяха *Liberators miricani**.

Идваха от морето, летяха ниско и дори само тътенът им можеше да събори стените на къщите. Никога преди не се беше чувал такъв ужасяващ грохот. Веднага започнаха да стрелят срещу тях противовъздушните батареи и корабите в пристанището. Като връх на всичко четири или пет немски самолета атакуваха отчаяно американската ескадрила. Всички момичета и самата Мадам Флора избягаха в убежището.

Всички с изключение на Амбра. Останала сама, тя се молеше на висок глас, а пансионът сякаш се намираще в епицентъра на земетресение. След малко ѝ дойде на ум, че Господ по-добре ще чуе молитвите, ако се моли на терасата. Излезе от стаята, качи се на площадката, отвори вратичката и се озова сред резервоарите с вода. Нямаше луна, но стотици звезди безспирно светваха и изгасваха, други приличаха на падащи звезди, на комети. Бяха траекториите във въздуха на куршуми, гранати и трасиращи снаряди. Коленичи и вдигна очи към небето. След миг светлинен сноп от прожектор внезапно разцепи тъмнината и изчезна. И в този момент го видя. Сякаш виждаше как ангелът се появява и изчезва. Ангелът, който с големите си крила високо над ра-

Американски бойни самолети (на сицилиански диалект)

менете бавно и тихо се спускаше на земята. Радиотелеграфистът Анджело¹⁹ Коламоначи, който беше внук на италиански емигранти, но вече говореше и разбираше само езика на Щатите, се намираще в улучения и падащ в пламъци американски самолет. Униформата му също се беше запалила. Беше успял да я свали, да си сложи парашута и да скочи от самолета. Сега бавно се спускаше в безветрената нощ с надеждата, че няма да го видят и да стрелят по него като по мишена.

Амбра държеше очите си широко отворени и трепереше в очакване на второ чудотворно видение. И наистина, снопът лъчи на прожектора в миг освети отново голия ангел и продължи нататък. След малко Амбра чу силно шумолене и ангелът кацна на терасата, направи нещо като премятане през глава и се изправи, освобождавайки се бързо от големите крила, които започна да сгъва. Но спря по средата - беше забелязал една коленичила сянка. Като напредваше на колене, сянката се приближи до него. Беше жена и тя го попита:

- Ти си ангел, нали?

- Yes - каза Анджело, все още твърде стреснат, за да си зададе въпроса как така жената знае името му.

Тогавя тя му целуна ръка. Като докосна в тъмното лицето ѝ, Анджело усети, че беше обляно в сълзи.

Накара я да стане, попита я с жестове къде може да скрие парашута.

„Щом като иска да скрие крилата, значи не желае да се разбере, че е ангел” - помисли Амбра, щастлива да сподели с него тази тайна.

Поведе го към един от резервоарите, който не

беше пълен с вода, защото беше пробит. Анджелило повдигна платнището, което го покриваше, и си помисли, че вътре може да се побере и той самият, не само парашутът. Вече беше тихо, самолетите бяха отминали, стрелбата беше спряла. След малко се чу гласът на Мадам Флора:

- Амбра, на терасата ли си?

- Слизам - каза Амбра.

Ангелът, разбира се, не искаше да го види никой друг и като чу гласа на Мадам, веднага се пхна в резервоара. Амбра оправи платнището и слезе.

На следващия ден на масата Амбра беше осенена от внезапна мисъл. Дали ангелите ядат? Успя да скрие хляба, който ѝ се полагаше, и малко сирене. Когато нощта настъпи, се качи отново на терасата и се приближи до резервоара:

- Анджелило!

Платнището се отмести и Анджелило се появи. Видя я и се усмихна. Усмихваше се още повече, когато поглъщаше набързо хляба и сиренето. „Този ангел трябва да е много изгладнял”, си каза Амбра. И не само че беше гладен, ами както си беше гол, целият трепереше от студ. Виж ти, странно нещо! Ангелите били досущ като хората! И понеже му беше много студено, тя реши да действа. Но откъде да намери мъжки дрехи? Направи знак на ангела да чака, слезе от площадката и отиде да почука лекичко на вратата на Мадам Флора.

- Аз съм, Амбра, Мадам.

- Влез. Какво има? - попита Мадам и запали лампата.

Изплаши се. Амбра гледеше като полудяла - с из-

хвъркнали очи и широка усмивка.

- Мадам, на терасата е паднал ангел. Стои там.

Здрасти. Значи се беше смахнала окончателно, готова за лудницата. Единственото разрешение беше да я държи кротка до сутринта.

- Добре. Утре, ако е още там...

- Не, Мадам, умира от студ, трябва да се направи нещо веднага!

Ангел, който умира от студ? Някакво съмнение обхвана Мадам.

- Хайде, да тръгваме.

Това беше спасението на американеца. Мадам го видя, видя парашута, слезе долу, върна се с две вълнени одеяла, една възглавница, един голям хляб, две пресни яйца за пиене, парче сирене, кесия с маслини, бутилка с вода, бутилка вино. Даде на ангела да разбере, че трябва да стои спокойно в резервоара и че тя ще се погрижи за всичко. В този момент Амбра започна да вика:

- Ангелът е мой!

Мадам съвсем търпеливо я убеди, че никой няма да ѝ пипне ангела и че през нощта може да отиде при него.

След това Мадам говори с когото трябва. Два дни по-късно двама майстори се качиха на терасата, за да поправят разваления резервоар. Когато свършиха работа и слязоха, бяха станали трима. Същата нощ Амбра, която междувременно беше открила, че - да, ангелите правят любов като хората, но много по-хубаво, по един действително ангелски начин, намери резервоара пълен с вода. Претърси цялата тераса, погледна в другите резервоари, но нищо, от ангела

нямаше и следа. Обляна в сълзи, отиде да събуди Мадам.

- Не мога да го намеря! Какво лошо съм направила?

- Нищо не си направила, Амбра. Той си отиде, докато ти работеше. Каза ми да ти кажа, че те обича и че би останал с удоволствие, но са го извикали отново в рая, изглежда сега имат много работа. Благодарни ти за всичко и ти подарява за спомен това.

Наведе се и извади изпод леглото едно огромно перо на рядка птица, цялото бяло, беше ѝ го донесъл от Африка преди много години единственият мъж в живота ѝ, който я беше обичал. Беше решила перото винаги да бъде с нея, но сега, без да съжалява, го даде на момичето.

V

Един сезон в ада

Някога, ако добре си спомням, животът ми беше малък празник, когато се отваряха всички сърца и се лееха всякакви вина.

Една вечер взех на коленете си Красотата - стори ми се горчива.

Артур Рембо, *Един сезон в ада*

В първите дни на март хиляда деветстотин четиридесет и трета войната връхлиташе с въздушни нападения над градчето като бясно куче - сутрин, следобед и вечер. Хората имаха не повече от половин час между една и друга бомбардировка, за да си свършат набързо някаква работа. Истината бе, че вече до англичаните бяха застанали с многобройни сили и американците. Американските самолети пускаха бомбите безразборно, където се случи, докато английските бомбардираха само там, където имаше смисъл от това: пристанището, корабите, електрическата централа, гарата. Американските бомби унищожиха половината град, взеха десетки невинни жертви и така наплашиха хората, че те напуснаха домовете си, носеха си в убежищата легла и чаршафи и оттам излизаше само този, който наистина имаше някаква нужда. Придвижването от едно място на друго беше трудно, автобусите и влаковете бяха непрекъснато под обстрел. Освен това от континента не пристигаха поща, вестници, лекарства и други необходими неща, защото корабите не можеха да преминават през Месинския пролив, а вражеските самолети бяха толкова много, че приличаха на ята

от птици в небето и не пропускаха дори най-малката лодчица.

Това положение неизбежно предизвика последствия за пансион „Ева”. Не че сега имаше по-малко клиенти, напротив, бяха се увеличили. Разликата беше, че вече не се застояваха просто ей така, на приказки, не се спираха в салона да се пошегуват с момичетата, а влизаха, консумираха набързо, плащаха и излизаха. Не се чуваше и гласът на Мадам Флора от време на време да подканва:

- Момичета, по стаите!

Всичко беше станало едва ли не само необходимо да се почувстваш още жив, а не да си доставиш удоволствие. Мадам Флора даде на Чичо и Нене обяснение, което им се стори безпогрешно:

- Със страха от смъртта нараства желанието за чукане.

Но най-важното последствие беше, че след десети март се оказа невъзможно да се сменят момичетата през петнадесет дни. От една страна, пречеше трудното пътуване, заради което петнайсетте пристигаха с два или три дни закъснение. Освен това за периода януари-февруари загинаха осем момичета, три в Месина и пет в Палермо, докато пътуваха за смяната. Можеха ли управителите на публични домове да си позволят да губят толкова ценна и преди всичко, имайки предвид времената, толкова трудна за намиране стока?

Така се случи, че момичетата на служба от десети март в пансион „Ева” от прелетни птици, каквито всъщност бяха, се превърнаха в непрелетни. Женският отбор остана съставен от девойките, пребива-

ваши в градчето към момента на смяната, а именно:

Анджела Паникучи с артистичен псевдоним Виви

Ромилда Казагранде с артистичен псевдоним Сирия

Франческа Роси с артистичен псевдоним Кармен

Джована Спалети с артистичен псевдоним Аида

Микела Фанели с артистичен псевдоним Лула

Имелда Ватоц с артистичен псевдоним Люба

Независимо че имаше опасност да попадне под обстрел, всяка неделя сутрин (съботната нощ прекарваше с Джована, студентката учителка) Нене пътуваше от Монтелуза до Вигата, при баща си и майка си, а вечерта отново хващаше рейса за пансиона за обяда с Чичо, Яколино и момичетата. Беше се променил дори характерът на тримата приятели. Не много, но все пак имаше промяна. Яколино например изведнъж започна да ходи на църква. Беше станал мълчалив, докато преди устата му не се затваряше да приказва глупости. В неделя не пропускаше първата литургия, изповядваше се и се причестяваше.

- Яколи, кажи какво стана?

- Остави ме на мира.

- Ама като си почнал да практикуваш вярата, не бива да ходиш повече в пансион „Ева“.

- Но аз ходя само за да уча!

- Не е вярно. Всеки понеделник ходиш да си хапваш на приказки с момичетата.

- И какво лошо има, че ядем заедно?

А Нене беше обхванат от друга мания - не минава-

ше вечер, в която, като отиваше на вечеря при Джована, да не я заведе веднага в спалнята още с влизането си в дома ѝ. Правеше онази работа за няма и десет минути, набързо, все едно че някой го гони. Веднага след вечеря отново я водеше в спалнята.

Много често го правеше за последно, преди да отвори вратата и да излезе - прав, вече с облечен шлифер.

Чичо пък беше обхванат от мания за обзалагания, и то възможно най-странни.

- На бас, че ще изям половин кило жив барбун, обаче без костите?

Изяде го.

- На бас, че ще изкача осемте етажа по стълбите въщи на ръце с краката нагоре?

Този бас го загуби, по средата на седмия етаж ръцете му не издържаха.

След известно време излезе с дръзко предизвикателство:

- На бас, че някоя неделя ще отида по нужда на главния площад, точно пред колоните на общината.

- По малка и по голяма ли?

- По малка и по голяма.

- Предобед ли?

- Предобед.

Нене и Яколино приеха баса. Сякаш нарочно следващата неделя се изсипа градушка от бомби, докато тримата приятели се черпеха с гранита в кафене „Кастильоне”, което беше точно пред общината.

- Да вървим в убежището, работата е сериозна - каза Яколино.

- Стойте - възрази Чичо.

Земята започна да трепери, сивкав пушек нахлу от улицата зад кафенето, сигурно беше ударена някоя къща. По улиците нямаше вече жива душа. Друга бомба срина една сграда на двайсетина метра от тях и сякаш падна мъгла. Кашляха, щяха да се задушат.

- Момчета, да си ходим, тук ще ни убият - каза възбудено Яколино.

Чичо тръгна много спокойно към колоните на общината, спря се, свали си панталона и гачетата, клекна и посред ужасяващия грохот от бомби, картена стрелба, отломки, камъни, тухли, парчета от мазилка и части от мебели, полетели във въздуха, спечели баса.

- Тези лайна посвещавам на войната! - извика, като се изправяше. Не беше вик на предизвикателство, а на гняв и отчаяние.

Стана трудно да се намери нещо за ядене. Риболовните кораби и лодки не излизаха много често, имаше опасност или да бъдат обстрелвани, или да се натъкнат на мина. Хлябът с купони беше зеленкав и мухлясал. Ако го разчупиш, вземеш от средата, направиш топче и го хвърлиш срещу стената, то оставаше залепено като с лепило. Олио вече не се намираше, за месо да не говорим. Угощението в пансион „Ева” понякога се правеше с маслини, солена сардина и меко сирене, придружени от два големи хубави хляба, които Яколино по тайнствен начин успяваше да намери. Никога обаче не липсваше вино.

На момичетата се наложи да бъдат с един или

с повече мъже. Когато идваха постоянни клиенти, винаги избираха едно и също момиче. Например Микеле Тестагроса, мъж на около петдесетина години, по професия дърводелец, идваше във вторник и събота, вземаше Кармен и консумираше за половин час. Същото правеше Николо Паринело в сряда и петък с Люба. На Люба обаче беше клиент и дон Стефано Милока, който идваше с едно куфарче от Монтелуза, преговаряше с Мадам Флора за цената по договаряне, заключваше се в стаята с момичето и излизаше, когато затваряха.

- Обясни ми, Люба. Този дон Стефано вече е превърлил шейсетте, нали няма да ми кажеш, че през цялото това време е с теб, за да...

На въпроса на Нене Люба започна да се смее.

- Ами, нищо подобно! Даже не си го и помисля!

- А какво прави?

- Гледа. След като двамата се съблечем голи, отваря куфарчето. Вътре държи едно расо на монахиня и едно на свещеник. Обличаме ги и той се изповядва.

- Как така *се* изповядва? *Тебе* ли изповядва?

- Не, разбира се. Той се облича като монахиня и се изповядва. А ако знаеш каква фантазия има! Говори часове наред, разказва ми, че от време на време го посещавал дяволът, слагал му го начесто отзад и след това искал да прави невероятни неща; или че майката игуменка си поискала, а той не могъл да откаже; ей такива работи общо взето, но с подробности, които понякога направо ме втрещяват.

Но истинските, реалните двойки бяха две.

Младият барон Джането Никотра ди Монсерато

по онова време беше на около четиридесет години. Пари имаше колкото искаш, земи, къщи и имоти в Палермо и Вигата, донесени в зестра от жена му Агатина, толкова грозна, че да те хване страх, дъщеря на пребогат търговец, пожелал да купи титлата за дъщеря си. Младият барон се беше продал поради факта, че като непоправим женкар винаги имаше голяма нужда от пари. Не беше отишъл на война, защото малко понакуцваше заради едно падане от кон на петнадесетгодишна възраст. След като пристигна във Вигата, за да уреди продажбата на един парцел, и след три дни без жена отиде в пансион „Ева”, където веднага бе посрещнат в едно от двете частни салончета.

И срещна Сирия. На следващия ден се върна. От този момент нататък вече не остави Сирия. Пристигаше със спортната си кола, една от малкото, които все още се срещаха по улиците, тъй като за него винаги имаше бензин. Първите няколко пъти плати за половин час, след това мина на цена по договаряне.

А Сирия, преди това весело и безгрижно момиче, стана мълчалива и разсеяна, като че ли винаги си мислеше за някакви нейни работи.

- Сирия, да не би случайно да си се влюбила в младия барон?

- Искаш ли да говорим за друго, Нене?

- А той влюбен ли е в теб?

- Казах ти да говорим за друго.

В нощта между трети и четвърти юни бомбардировката беше по-тежка от другите. Лятната къща, в която живееше младият барон, също беше разрушена, ударена вероятно от доста голяма бомба, за-

щото от цялата конструкция остана само купчина прахоляк и някое парче дърво от мебел. Спасителният отряд копа дълго и намери една ръка, все още с благородническият пръстен, един крак и нещо, което трябваше да бъде човешка глава. Това беше всичко, което остана от младия барон Джането Никотра ди Монсерато. От спортната кола нямаше и следа, сигурно някой я беше задигнал още преди пристигането на спасителния отряд. Шурейт на младия барон веднага тръгна за Вигата и стоя там през цялото време, докато прибере останките и ги занесе за погребението в Палермо.

При вестта за кончината на барона Сирия отначало припадна, после започна да риде като Опечалената, така безутешно, че се наложи да бъде извикан лекар, за да ѝ сложи успокоителна инжекция. От Мадам Флора получи разрешение да не работи два дни, събота и неделя, и остана да плаче, заключена в стаята си. На сутринта в понеделник изглеждаше поуспокоена и след медицинския преглед каза на Мадам Флора, че иска да отиде да види къде е загинал младият барон и че ще се върне навреме за обяда с останалите момичета. Мадам се опита да я разубеди, но тя се беше заинатила. Сбогува се и излезе. Като не я видя да се връща, когато стана време за обяд, Мадам се разтревожи и каза на Яколино да отиде и да види дали Сирия още стои и плаче пред разрушената къща на нещастния Джането Никотра. Яколино отиде и се върна, каза, че там я няма. Мадам почака, докато стане седем вечерта, и след това реши да отиде при карабинерите и да съобщи, че Сирия е в неизвестност.

Вечерята с Чичо, Нене и Яколино този ден беше нещо като помен след погребение. Никой нямаше желание да се смее или да се шегува, мисълта на всички се въртеше около изчезването на Сирия.

- Да се надяваме, че не е направила някоя глупост - каза Кармен, като изрази на глас това, което вероятно и другите си мислеха, но никой не искаше да каже с думи.

Повече нищо не се чу за Сирия. Не я откриха нито жива, нито мъртва. В стаята ѝ останаха нейните неща освен това, което обикновено си носеше в чантичката, някоя и друга лира, личната карта, две снимки - на баща ѝ и майка ѝ, носна кърпичка. Мадам Флора написа писмо до родителите ѝ, за да ги уведоми за случилото се, но не получи отговор, може би писмото въобще не го бяха получили.

Втората любовна история беше между Джуджу* Фируца и Лула. Джуджу беше от добро семейство, сериозен, възпитан, ученолюбив, учеше трета година медицина в Палермо. Баща му, дон Антонио, който имаше влиятелни познанства, уреди на прегледа пред наборната комисия да бъде определен като негоден за военна служба, след като имаше уговорка с един от лекарите да му открие тежко заболяване на сърцето. Джуджу, поне до момента, в който срещна Лула, имаше абсолютно здраво сърце. Бяха го сгодили с една далечна братовчедка, благочестива девойка, малко закръглена и с очила, която ходеше всеки ден на църква, и той като порядъчен син се беше подчинил на волята на родителите си. Нинета, това

Името се произнася с ударение върху последната сричка - Джуджѹ, бел. ред.

беше името на обещаната му съпруга, след две години годеж му беше позволила да я целуне, при това не по устните, а по бузата. След което беше изтичала до църквата да се изповяда. Беше първият и последен път, в който устните на момчето докосваха кожата на годеницата. Така че, воден от биологическа нужда, след дълъг период на въздържание Джуджу Фируца една вечер в средата на април реши да прекрачи стеснително портата на пансион „Ева”. Падна му се да бъде с Лула не по негов избор, а защото в този момент тя бе единственото свободно момиче. Искаше да направи всичко набързо, и без това за нуждите му в момента беше все едно дали ще е тази или с друга жена. Щом влезе в стаята, Джуджу усети ухание. Ароматът беше силен, проникващ и особен, есенция, която миришеше най-вече на прясна мента, канела и карамфил. Изпълваше дробовете и като че ли полепваше по кожата. Като свърши с момичето, Джуджу разбра, че щеше да е трудно да се освободи от този аромат - сякаш беше проникнал по ръцете, гърдите, корема, слабините.

- Откъде го купуваш този парфюм?

- Не го купувам, правя си го.

- От какво?

- Правя го от изсушени треви, преди две години ми ги даде един господин и ме научи как от тях да извличам парфюм. За щастие миналия месец един клиент ми подари бутилка спирт. Беше ми свършил, а е много трудно да се намери в тия времена. Слизаме ли?

- Не.

Защо ли му се беше изплъзнало това *не*? Нали

беше поканен на вечеря в дома на годеницата! Сигурно щеше да закъснее.

Закъсня много, тъй като трябваше първо да се прибере и да се пхне във ваната, за да се освободи от парфюма на Лула. Но докато отиваше към дома на годеницата, помириса ръката си: под мириса на сапун все още силно се усещаше уханието на момичето.

На следващия ден се върна при Лула, на последващия също. Тя издържа една седмица, а след това сподели с Джуджу, че вече ѝ тежи да бъде с други мъже. И така Джуджу започна да ходи в пансиона още с отварянето му и винаги беше първият клиент на Лула.

Като започваше ежедневната си работа с Джуджу, на Лула не ѝ се струваше толкова тежко през останалото време. След половин час, вместо да си тръгне, Джуджу оставаше в салона. Когато някой клиент избереше Лула, двамата влюбени се поглеждаха в очите и Джуджу ѝ правеше окуражителен знак. Но въпреки това Лула се качваше по стълбата, като че ли изкачваше Голгота.

Една вечер влязоха трима чужденци и веднага стана ясно, че са не само пияни, а и искаха да се заяждат и да се карат. На едно момиче казаха, че има криви крака, на друго казаха, че едното ѝ око гледа към Христос, а другото - към свети Йоан²⁰, а най-якият между тях, като пхна нос между гърдите на Лула и ги подуши, каза, че миришат лошо, като каноло с развалена рикота²¹.

Джуджу скочи от дивана, приближи се до якия, фрасна го с юмрук по лицето и му счупи носа. Дока-

то якият си спираше рукналата кръв с носна кърпа, ругаейки, другите двама се хвърлиха върху Джуджу, но в негова защита се включиха трима клиенти. Настана всеобщо меле: момичетата избягаха изплашени от салона нагоре по стълбата и закряскаха оттам като свраки, *кавалере* Лардера, изправен на дивана с размахан във въздуха бастун, викаше:

- Спрете! Това да не е някакъв бардак, че да обръщате всичко на бардак!

Наложи се Мадам Флора да повика карабинерите, които откараха в казармата Джуджу и тримата чужденци. Пуснаха Джуджу след два часа, като преди това старшината добре го нахока. Обаче историята се разчу в градчето и от уста на уста стигна до ушите на командор Гаetano Монджиторе, нотариус и баща на годеницата на Джуджу. Командорът, човек със строги морални принципи, повика Джуджу в кантората си и го уведоми, че от този момент нататък годежът трябва да се счита за окончателно разтрогнат и че никога, абсолютно никога не би дал дъщеря си на един покварен младеж, редовен посетител на порочни заведения, който със сигурност вече е заразен с някаква венерическа болест.

- Може да си задържите дъщерята, тия дни аз щях сам да разваля годежа, влюбен съм в друга - отговорил Джуджу, като стана и излезе от кабинета.

За малко след този отговор нотариус Монджиторе да получи удар. След като Джуджу излезе, прати да извикат *кавалере* Антонио Фируца, който по отношение на морални принципи, достойнство и чест беше изключително строг, може би по-краен и от командора.

- Знам, че с тези думи ще те разочаровам много, скъпи братовчедо - започна Монджиторе. Беше се успокоил и искаше да се наслади на разговора, тъй като *кавалере* Фируца открай време му беше неприятен.

Разказа му цялата история. Стажантът в кантората трябваше да донесе на *кавалере* чаша вода, за да не припадне. Но как? Неговият син Джуджу, един ангел, слязъл на земята, да се бие в публичен дом? Какво му се беше случило на горкото момче? Урочасали ли го бяха, магия ли му бяха направили? Това, което Монджиторе каза по-късно, го накара да се усъмни.

- Каза ми, че е влюбен в друга. Не ми се ще да си е загубил ума по някоя от онези развратници.

Същата вечер *кавалере* Фируца вдигна четиридесет градуса температура. Докато му сменяше студените кърпи на главата и като виждаше, че е побеснял и не ги иска, на жена му ѝ хрумна да каже:

- Остави да пипне женска ръка.

Кавалере сякаш видя змия в леглото. Блъсна съпругата си, махна си кърпите и станал прав, по нощница, се разкрещя като луд:

- Вън отгук веднага - ти и проклетата ти женска ръка!

На следващия ден, на свежа глава, *кавалере* отиде тайно при дон Стефано Яколино, управителя на пансиона.

- Дон Стефано, знаете ли дали има нещо между моя син Джуджу и някоя жена от пансиона?

- Нищо не знам.

Обаче знаеше всичко, Мадам Флора винаги го ин-

формираше за събитията. Изпотен, *кавалере* трябваше да му разкаже цялата работа. Накрая дон Стефано каза само:

- Ще се информирам.
- Благодаря ви. Бих желал да ви отправя една молба.

- Ако мога, на разположение съм.
- Ако всичко това е вярно, ще ви помоля да отстраните тази жена.

Дон Стефано го погледна с присвити очи.

- Да я отстраня в какъв смисъл?
- Да я отпратите далеч оттук.
- И къде? Петнайсетките вече не се правят. Не мога да я сменя с друго момиче.

- Ако не можете да я смените, значи ще я уволните.

Дон Стефано започна да се смее.

- А защо трябва да се лиша от печалба? За ваше удоволствие? И освен това ще ми обясните ли каква причина ще посоча на момичето, за да я уволня?

- Ще ѝ кажете, че е накарала моя син да се влюби!

- *Кавалере*, ще ми позволите ли да говоря ясно? Ако вашият син е глупак, защо да обвиняваме момичето?

Отчаян, изоставен от Божията милост, *кавалере* отиде да говори със старшината на карабинерите.

- Какво искате от мене, *кавалере*?
- Искам да подам оплакване срещу тази жена, да я пратя в затвора!
- Но не може да го направите!
- А защо?

- Защото тази жена прави онова, което има право да върши.

- Тогава забранете на сина ми да ходи при нея.

- И това не мога да направя! Вашият син е пълнолетен!

Кавалиере бе обзет от пристъп на лудост. С мораво лице, целият разтреперан, стана и насочи пръст към старшината:

- Разбрах! Всичко разбрах! Съюзили сте се! Сводници и карабинери, всички заедно, за да ме провалят!

Старшината, който беше добър човек и не обръщаше внимание на думите, се направи, че не е чул. Успя да успокои *кавалиере*, като му обеща, че ще говори с Джуджу, но ей така, приятелски, нищо официално. И наистина, когато го срещна на улицата, го извика, хвана го под ръка и го накара да влезе в едно преддверие.

- Ама ти, синко, да не би да искаш баща ти да умре?

При този въпрос Джуджу отчаяно заплака.

- Не, не! Но не мога нищо да направя, старши! По-силно е от мене! Не мога вече без Лула! Добро момиче е, старши! Добро и порядъчно!

Кой казва, че всички проститутки са лоши жени? Старшината си спомни как веднъж една проститутка се беше хвърлила в морето, за да спаси давещо се момче, и как друг път проститутките от един публичен дом бяха събирали пари за бедняк, който умираше от глад, и друг път...

Тогава попита тихо:

- А тя обича ли те?

- Да, много.

- Е, на добър час - каза старшината, приключвайки разговора.

Когато Джуджу отиде в банката да изтегли малко пари, касиерът му обясни как и защо този месец *кавалере* не само не беше внесъл парите, които на всеки три месеца внасяше в сметката му, но и беше предупредил, че няма да има повече вноски. Така Джуджу внезапно се оказа без стотинка. Първата му мисъл беше:

- А как ще платя жетона?

Обърна се към приятеля си Тано Гулота и той му даде петстотин лири, за да кара известно време. Но липсата на пари влоши положението. Защото освен ревност Джуджу започна да изпитва и завист към клиентите, които можеха да си позволят да платят за Лула колкото жетони си поискаха, докато той можеше да си позволи само един на ден, ако искаше парите на Тано Гулота да стигнат, а освен това му трябваше и за ядене, защото баща му вече не искаше да го приема вкъщи. И така, седнал на дивана в салона, с пораснала брада, разрошени коси, изскочили очи, гледаше толкова лошо клиентите на Лула, че един от тях се ядоса и отиде да се оплаче на Мадам Флора.

- Заради този ни минава желанието!

Мадам Флора съобщи на дон Стефано Яколино. Една вечер той отиде в пансиона и изведе Джуджу навън да се поразходят.

- Слушай, ако от утре нататък искаш да идваш и да прекарваш половин час с Лула, добре. Имаш пълното право. Но нямаш право да оставаш вътре нито минута повече. Като свършиш, или излизай, или се

прибирай вкъщи, или отивай в кафенето, или върви по дяволите, но няма да оставаш в пансиона. Ясно ли е?

- Ясно ми е, но ако реша да остана?

- Твоя работа.

На следващия ден Джуджу остана, докато затворят. Никой не му каза нищо. Но когато в полунощ излезе навън, двама души застанаха до него, сграбчиха го и му хвърлиха як бой. Джуджу се прибра вкъщи целия смазан, легна си, но не успя да заспи не толкова заради болките, колкото заради това, че в празното легло кожата му излъчваше парфюма на Лула, а той чувстваше, че умира без нея. На следващия ден трябваше да остане в леглото, не можеше да става. Но през това време обмисли положението си надълго и нашироко. И му хрумна да направи нещо, което може би щеше да разреши всичко.

- Какво е станало? - попита с усмивка на уста дон Стефано Яколино, като го видя да идва с очи, все още подути от ударите.

- Паднах от стълбите.

- Какво искаш?

- Идвам да направя едно предложение.

- Ти на мен? Е, добре, да чуем.

- Дон Стефано, да предположим, че дойда тук и ви кажа: искам Лула само и единствено за мен. Колко ще ми струва?

- Какво искаш да кажеш?

- Дон Стефано, колко часа работи едно момиче в пансиона? Шест часа, нали така? От шест следобед до полунощ. Ако я поискам само за мен, колко ще ми струва?

- А защо питаш мен? Питай Мадам Флора. В ценоразписа пише, че за над половин час цената е по споразумение. Говори с нея. Кажй ѝ, че искаш Лула за един цял ден и виж колко...

- Но аз не искам Лула само за един ден, искам я за цял месец.

Дон Стефано се опули.

- А откъде ще вземеш парите? Знаеш ли колко носи на месец момиче като Лула? Имаш ли представа?

- Не гос`ине, вие трябва да ми кажете. Направете си сметката и ми кажете колко ще ми струва. И без това, ако аз стана единственият клиент на Лула, за вас ще бъде все едно, нали така?

- Така е. Но да сме наясно: плащането предврително за целия месец. И ако парите са по-малко, когато свършат, Лула веднага се връща да работи с други клиенти. Съгласен ли си? Ще ти съобщя сумата.

Сумата му съобщи Мадам Флора.

- Дон Стефано каза, че за един месец ще ти струва шест хиляди и четиристотин лири. Даже излизат шест хиляди четиристотин и шестнадесет лири, но ти прави отстъпка, защото си му симпатичен. Какво да му кажа?

- Че след два, максимум три дни ще му донеса парите.

Това се случи на двадесет и четвърти май.

Два понеделника един след друг Чичо и Нене не отидоха в пансиона. Нямаха време за губене, учеха. Бяха разбрали, че няма да има зрелостен изпит в края на трети клас на лицей, щяха да завършат или

не според успеха.

Изпитите не можеха да се проведат, защото американците и англичаните завземаха Пантелерия, понякога гърмежите сутрин достигаха до класната стая, урокът се прекъсваше за минута и всички стояха заслушани в този глух тътен, сякаш бяха стъпките на американските и английските войници, които се приближаваха все повече.

На двадесет и седми в десет сутринта над Вигата прелетяха десетина самолета и бомбардираха ожесточено.

Дон Филипо Тарела, главен касиер в Банко Сикуло, остана на мястото си, докато директорът и другите чиновници бягаха към убежището. Не минаха и пет минути, вратата на банката се отвори - появи се човек с червена кърпа на лицето и с револвер в ръка.

- Само ти ни липсваше! - каза дон Филипо, изнервен от бомбите разтърсващи пода. - Какво искаш? Касата е затворена, а директорът взе ключовете.

- Дай ми всичко, което имаш в наличност - каза човекът.

Дон Филипо се замисли за момент.

- Имам на разположение шест хиляди седемстотин и петдесет лири. Стигат ли ти?

- Стигат ми.

Касиерът взе парите и му ги подаде.

- Благодаря - каза човекът.

- На вашите услуги - отговори касиерът.

Мъжът взе парите и излезе.

Същия следобед дон Филипо отиде при *кавалере* Фируца.

- Научихте ли, *кавалере*? Тази сутрин обраха банката. Влезе някакъв човек, въоръжен с револвер, заплаши ме и ми взе всичко, което имах: шест хиляди седемстотин и петдесет лири.

- Съжалявам. Но защо го разказвате точно на мен?

- Защото човекът, който ме ограби, беше синът ви Джуджу.

- Ама какво говорите? Как може да помислите, че моят син...

- *Кавалере*, слагам си ръката в огъня, така е. Аз вашия син го познавам, откакто се е родил, знам как ходи, как говори.

- Почакайте за момент - каза *кавалере*, обладан от внезапна мисъл. Стана, отиде тичешком в спалнята, отвори чекмеджето на гардероба. Револверът, който от години държеше в една кутия за обувки, вече не беше там. Върна се, влачейки крака, и рухна в един стол.

- Искате ли да го предадете на властите? - попита с наведена глава.

- Не - каза касиерът. - Ако ме упълномощите да изтегля същата сума от сметката ви, аз ще възстановя загубата и няма да кажа нищо на никого. Така или иначе по време на обира бях само аз. А аз съм като гроб.

- Благодаря - каза *кавалере*.

Случката с обира и кой го направил беше разказана от касиера още на първия човек, когото срещна, докато излизаше от дома на *кавалере*. Същия този следобед Джуджу даде парите на дон Стефано, който погледна календара, за да сметне.

- От днес ли започваш?

- Да.

- Значи до двадесет и седми юни Лула е твоя. Обаче не може да спиш в пансиона. Може да стоиш от шест до полунощ. И внимавай: в тези часове не може да извеждаш момичето извън пансиона. Аз те съветвам да не я водиш навън и в понеделник, в почивния ден. Колкото по-малко ви виждат, толкова по-добре. И ти повтарям: ако ми платиш за още един месец на двадесет и седми юни, Лула продължава да бъде твоя, но ако не платиш, момичето подхваща отново нормалната си работа.

В първите дни на юни излязоха резултатите. Нене, Чичо и Яколино бяха завършили училище успешно и устройоха голям празник в пансиона. Участваше и Лула, но без Джуджу. В края на вечерята Нене се заговори с девойката.

- Струва ми се, че не си весела, Лула. Изглежда обаче, че Джуджу е намерил разрешение, нали?

- Разбира се, засега да. Но какво ще стане на двадесет и осми този месец, ако Джуджу не даде на дон Стефано парите за още един месец?

- Проблем ли има да му ги даде?

- Разбира се, защото ги няма.

- А не може ли да си ги набави както преди?

- Казва, че вече няма кураж да го направи. А аз не мога да започна отново както някога. Само при мисълта да бъда с друг мъж ми се повръща.

Вече не можеше да се остане в градчето, беше все едно да си на предната линия. Нямахше ток, нямахше

вода. Семейството на Чичо се евакуира в Камарата, но Чичо успя да остане във Вигата поне до заминаването на Нене, който беше получил преждевременно призовка за военна служба. Тъй като беше зачислен към флотата, трябваше да се яви на първи юли във военноморското командване в Рагити, голямо село на Източния бряг на острова.

Последния понеделник, в който Чичо, Нене и Яколино можаха да отидат на вечеря в пансион „Ева”, се падна на двадесет и шести. В късния следобед, вече на смрачаване, Чичо и Нене отидоха на пристанището да купят каса прясна риба - рибари с риск за живота все още излизаха в морето с две корабчета. Докато чакаха на пристанището, видяха, че се задават Лула и Джуджу. Останаха смаяни. Те за първи път излизаха пред хората заедно.

Той беше облечен добре, сресан, избръснат, в ръка държеше сламена кошница за пазаруване. И Лула беше добре облечена, беше си сложила толкова много от своя парфюм, че въздухът навсякъде около нея ухаеше. Държаша се за ръка, като че ли отиваха да се женят.

- Къде сте тръгнали?

- Уморихме се да стоим затворени в стаята. Отиваме да се поразходим с лодка, Джуджу я нае.

Чичо погледна изненадано Джуджу.

- Ти да не си се побъркал? Не знаеш ли, че морето е пълно с американски и английски кораби? Ще стрелят по вас и ще ви убият!

- Ами не! - каза Джуджу. - Ще бъдем близо до брега. Няма страшно. Ако търсят Лула, кажете им, че утре следобед ще я върна в пансиона. Така или

иначе до утре Лула е моя.

- Искаш да стоиш навън цяла нощ? - попита Нене.

- Разбира се. Даже и утре сутринта. Взех си за ядене - отговори Джуджу и показа кошницата.

Сбогуваха се, като се прегърнаха, а Лула и Джуджу продължиха до една лодка, закотвена малко понапред. Качиха се, вдигнаха ръка за поздрав, Лула седна. Джуджу започна да гребе. Тъй като в този момент пристигнаха корабчетата с рибата, Чичо и Нене ги изгубиха от поглед. Вечерята не излезе много весела. Едно момиче, Таня, беше разбрала, че брат ѝ е загинал във войната и пожела да яде, с разрешение на Мадам Флора, седнала на коленете на Нене, а той да я храни. От време на време ѝ идваше да заплаче и за да не се вижда, заравяше лице на гърдите му. След малко попита:

- Да не би Лула да те е прегръщала?

- Да, преди няколко часа.

- Много е силен нейният парфюм.

Сбогуваха се, просълзени, с целувки. Навън пред пансиона Чичо и Нене се прегърнаха силно, без да кажат дума. Постояха малко така, след това се разделиха и всеки пое по своя път.

Нене отиде в Монтелуза, за да прекара последната нощ с Джована, а на следващата сутрин се върна във Вигата, за да се сбогува с баща си, който оставаше на пристанището заради военните си задължения. След това отиде до едно село, в което бяха евакуирани майка му заедно с всички роднини по бащина и майчина линия. А после, преди разсъмване, в последния ден на юни взе влака за Рагити. Ми-

слеше, че ще пристигне след три часа, но пристигна на следващата сутрин. Бомбите бяха повредили релсите и трябваше да чакат насред полето, докато ги поправят. Представи се във военноморското командване, показа повиквателната и го пратиха при един старшина, който вписа името му в регистъра.

- Къде да отида, за да си взема униформата?

Онзи започна да се смее.

- Униформа? Каква ти униформа? Тука няма нищо! Вземи това, сложи си я на ръката. Това ти е униформата!

Подаде му една лента, на която беше написано CREM.

- А какво означава?

- Означава *Corpo Reale Equipaggi Marittimi*.²²

- А как да си закрепя лентата?

- С игла за пелени.

- С какво?

- С безопасна игла.

- Дайте ми я.

- Нямаме. Тука нямаме нищо, разбираш ли или не? А сега върви на пристанището в оперативното командване, представи се на лейтенант Камарано.

- Ще ме качат ли на кораб?

- Къде, по дяволите, да те качат според теб? Нямаме кораби на вода, всички са извън строя. Останаха ни само очи да плачем.

Нене пхна лентата в джоба си и излезе. Още щом прекрачи прага и самолетите се появиха. Трябваше да избяга в първото попаднало му убежище. Не се шегуваха тези самолети, беше по-лошо и от Вигата.

Най-накрая се представи в оперативното команд-

ване, разположено в огромен бункер, като склад, в началото на пристанището. Капитан Камарано, докато търсеше игла за пелени, му обясни, че задачата на частта, към която е зачислен, се състои в това, да се изриват с лопата останките и да се откриват трупове или части от трупове. Като намери безопасната игла, той лично му прикачи лентата на лявата ръка на ризата с къс ръкав. Нене го попита къде може да си остави куфарчето с малкото бельо, което си беше взел.

- Легло двадесет и пет, долу - каза капитанът.

Спалното помещение беше в самия бункер, леглата бяха по две едно над друго. До всяко легло имаше дървен сандък без капак.

- Сложй си тук нещата и си напиши името на табелката.

През цялата нощ до бункера достигаше глухият тътен на бомбите. Излязоха на разсъмване. В пет сутринта вече беше толкова топло, че да се изпотиш. С лопатите, които бяха взели на изхода на бункера, трябваше да започнат работа на една улица, на която всички сгради бяха разрушени. Нене стоеше нерешителен. Откъде да започне?

- Ей, моряко, ела тука!

Викаше го някакъв човек в цивилни дрехи с нашивки на заместник-командир на ръкава на ризата.

- Отиди да ринеш там - му каза и посочи цяла планина развалини на сред улицата. - Това беше един елегантен публичен дом.

- Мислите ли, че отдолу може да има някой загинал? - попита Нене.

Чувстваше, че ако открие труп, ще полудее.

- Не, надали. Преди два дни почистихме всичко. И все пак, за всеки случай...

- Слушайте... А ако намеря... Какво трябва да направя?

- Викни някого, оправяй се.

След около три часа работа половин стена, която стоеше все още изправена, рухна в гъст облак прах. Понеже не можеше да си поеме дъх, Нене започна да кашля, очите му се насълзиха. Когато облакът се разсея, забеляза, че след срутването стената беше открила нещо като арка, под която стоеше прекрасна статуя от бял мрамор. Статуята представляваше девойка в естествен ръст, абсолютно гола, с вдигната глава, с коси на кок, със съвършено оформени гърди, със затворени очи, с уста, отворена в безмълвен вик, с ръце, събрани за молитва. Какво олицетворяваше тази странна статуя? Да държат статуя на гола жена в публичен дом беше нещо нормално, но не и такава, със сигурност по-подходяща за някоя църква. Приближи се и я докосна. Не беше мрамор, а човешка плът. Това беше труп на жена, превърнат в статуя от смъртта и праха. Не се виждаха рани, беше загинала вероятно защото прахът от срутването я беше засипал цялата и я беше задушил.

Нене хвърли лопатата, превит на две - повдигаше му се от ужас.

Вечерта, едва допрял се до леглото, заспа капнал от умора. Не го събудиха дори бомбите, които падаха наблизко.

След три дни получи половин ден отпуск. Вър-

веше по пустите улици като отнесен, даже не чу, че някакъв автомобил бързо се приближава. Човекът на волана успя да спре, но все пак закачи Нене и той падна на земята.

- Ударихте ли се? - попита шофьорът, след като слезе от автомобила.

- Не - отговори Нене.

Понечи да стане и мъжът му подаде ръка, за да му помогне.

Нене се вцепени. В ръката си държеше ръката на мъртвец. Това беше младият барон Джането Никотра ди Монсерато, от когото намериха някоя и друга останка под развалините на лятната му къща. Младият барон, заради когото Сирия вероятно се беше самоубила.

Веднага си личеше, че е той, въпреки че си беше пуснал мустаци и приличаше на татарски конник. Той също позна Нене.

- А, ти ли си? Добър ден - поздрави, сякаш нищо не се беше случило.

- Но вие... вие...

Нене не можеше да се съвземе, но не от удара на колата, а от шока, че пред него стои този мним мъртвец.

- Слушай, сега ще ти обясня. Чакай ме в кафенето. Да преместя колата от улицата и идвам.

Видя го как отива, накуцвайки към спортния автомобил, който добре познаваше. Значи дори не беше вярно, че са му откраднали. Отиде да седне на една масичка в кафенето и след малко младият барон пристигна.

- Какво ще пиеш?

- Една оранжада.
Нене беше с пресъхнала уста.
- Аз ще си поръчам ерзац кафе.
Младият барон поръча и погледна Нене.
- От учудването ти разбирам, че всички съм успял да извозя.
- Е, да. Знаете, че Сирия изчезна, след като...
- Естествено че знам. Бяхме се уговорили, срещнахме се, където ѝ бях казал, и тръгнахме за Месина с колата ми.
- Значи Сирия е знаела, че смъртта ви е била само театър?
- Разбира се, че знаеше! Бяхме обмислили заедно цялата работа!
- Келнерът донесе поръчката.
- Обаче не успяхме да минем Пролива - подхвана отново младият барон. - Така че дойдох тук, имам доверен приятел и той ми даде ключа от една своя лятна къща на четири километра от селото. Днес слязох в Рагити да пазарувам. Слушай, зает ли си? Ако не си зает, ела да обядваме у нас. Ще изненадаме Сирия.
- Не, благодаря, трябва да се връщам в командването. Но кажете, питам от любопитство, на кого бяха човешките останки под вашата къща?
- А, онези ли? На някакъв труп, намират се по два за парà, намери го моят иконом. На пръста на ръката му сложихме моя пръстен, така че да няма никакви съмнения. А после използвахме бомбардировката и икономът вдигна във въздуха къщата с динамит.
- Разбрах. Но не се ли страхувате, че икономът ще проговори?

- Каква ще му е ползата? Продадох му всичките си имоти на изгодна цена. Няма интерес правосъдието да се заинтересува от станалото. И без това ще си има неприятности с жена ми, щом тя разбере, че съм му продал всичко.

- Какво мислите да правите по-нататък?

- Когато стане възможно, ще минем Пролива. Ще отидем в Швейцария. Там имам пари - ще ми стигнат и ще ми останат.

Стана, потърси дребни в джоба си.

- Аз плащам - каза Нене.

Стиснаха си ръцете.

- И, много моля... мълчание - каза младият барон.

- Не се съмнявайте. И много поздрави на Сир... на госпожата.

- Ще предам.

Към три часа сутринта на девети юли Нене, потънал в дълбок като небитие сън, смазан от умора, беше събуден от моряка, който спеше на леглото до него.

- Американците дебаркират.

- Къде?

- Между Джела и Ликата.

Отвъд бункера като че ли се беше отприщил всемирен потоп от бомби, изстрели от картечници и оръдия, огън и жупел. По улиците нямаше жива душа. Така както си беше легнал облечен, понеже не му стигнаха сили да се съблече, стана, прекоси стаята, в която всички бяха будни и неспокойни, след като бяха разбрали за дебаркирането, и стигна до вратата на бункера: нямаше часови. Излезе навън,

нощта приличаше на ден, махна си лентата и я хвърли на земята. Дезертираше, без изобщо да го е еня. Вървеше леко и пъргаво и кой знае защо с абсолютната убеденост, че никаква бомба, никакъв куршум, никаква отломка няма да го засегне. Вървя дълго, озова се извън Рагити и пое пътя към селото, където беше семейството му. На разсъмване един камион с италиански военни го взе, но десет километра по-нататък камиона вече го нямаше, гореше обстрелян с картечници от два самолета. Като ги видяха, че се приближават, Нене и войниците се хвърлиха на земята наскре полето и така се спасиха. А после горещото слънце му попречи да продължи, не издържаше повече. Приблужи се до някаква къщурка, пред вратата стоеше възрастен селянин.

- Може ли малко вода?

Без да отговори, старецът му подаде стомна с прясна вода.

- Дезертира ли?

- Да, как разбрахте?

- Досега поне десетина момчета като теб видях да минават оттук. Гладен ли си?

- Да.

- Мога да ти дам само малко печена бакла.

Всички италиански военни части, които срещаше, отиваха в противоположна посока, оттегляха се от брега, на който американците бяха дебаркирали. Един камион внезапно спря и не можа да потегли отново. Войниците, които бяха в него, слязоха, избухта го извън пътя в канавката и се качиха тичешком на друга препълнена камионетка.

Това ли беше поражението, опустошението? Това

хаотично тичане напред-назад, както се казва - кой-то тича най-бързо, стига първи? И докъде се стига-ше с това тичане? В Пролива, в този клин, в който американските самолети можеха да избият всички?

Зададе се камион, натоварен с униформени моряци. Нене застана по средата на пътя и не мръдна, докато шофьорът не спря. Приблужи се до командира, който изглеждаше любезен човек.

- Откъде идвате?

- От Вигата.

- Хайде, хайде не ни губи времето, тръгвай - викаха моряците на шофьора.

- Защо се оттегляте?

- Защото Вигата е напълно разрушена, всички кораби са потопени или са отплавали, противовъздушните батареи вече не съществуват. След два-три дни най-много американците ще влязат в града. Ако искаш, ела с нас, отиваме към Месина...

- Не, благодаря.

Какво ли е станало с баща му? Вместо да почувства тревога от думите на моряка, усети някаква нова и безразсъдна сила в тялото си. Нене почти се затича. Настигна го немски сидекар²³, който веднага спря. Жестикулирайки, немският войник го попита иска ли да го качи, после го настани в коша. Мотоциклетът едва потегли и Нене изведнъж се унесе. Докато усещаше, че пропада в някакъв бездънен кладенец, му се стори, че някой хвърля върху него огромни тежки камъни, за да го потопи по-лесно. Не знаеше колко време е спал. Събуди се в абсолютна тишина, дори птиците не пееха. Сидекарът беше спрял килнат на една страна на пътя, немският вой-

ник спеше.

Спеше ли? А защо беше с половин глава? Нене изскочи навън, започна да тича, сънят му беше толкова близо до изпадане в безсъзнание, че дори не беше чул самолета, който обстрелвал немца.

Прекара нощта между сън и бодърстване, с рамене, опрени до един рошков. Пристигна в селото, където беше майка му, в десет сутринта с разранени крака. Още щом го видя, майка му го попита:

- Знаеш ли нещо за баща ти?

- Не.

След три часа влязоха американците и разлепиха по стените манифест, който започваше така:

ВОЕННА СЪЮЗНИЧЕСКА АДМИНИСТРАЦИЯ
НА ОКУПИРАНАТА ТЕРИТОРИЯ

Аз, генерал Харолд Александър, командващ съюзническите сили и военен губернатор на окупираната територия, обявявам тази страна отново за свободна...

„Има противоречие - каза си Нене. - Щом тази страна е освободена, защо я наричат окупирана територия?“

Както и да е, това означаваше, че по пътя за Вигата вече не се водеха боеве. Намери велосипед и на следващата сутрин на разсъмване потегли. За да стигне до Вигата, му трябваша осем часа, тъй като стотици американски камиони, натоварени с войници и муниципи, както и огромни танкове и джипове, които можеха да се покатерят и по стена, непрекъснато го избутваха от пътя. Първия път се озова на-

сред поле с отрязани обгорени дървета и изгоряла трева. Видя четири изтърбушени италиански танка, куполите им бяха като отрязани. Близо до скъсаните вериги на единия имаше две купчини парцали, някога сивозелени. Телата на двама клетки мъртвъци изгаряха под слънцето. Четвъртия път се претърколи до един празен камион, който се беше отбил от пътя. Американските войници от камиона стояха на около двайсетина метра встрани, подредени в редица, говореха, смееха се, шегуваха се, потупваха се по рамото. Нене се приближи, обзет от любопитство.

В сянката на едно сарацинско маслиново дърво стоеше голо момиче, легнало по гръб върху маскировъчно платнище. Встрани, на земята, върху полата и блузката на момичето седеше мъж на около четиридесет години, целият облечен в черно, с черна копола²⁴ на главата и с гъба в ръка, която мокреше в леген, пълен с вода. Пред себе си държеше кутия за обувки, наполовина пълна с долари. Момичето беше със затворени очи, с прибрани ръце и разтворени крака и приличаше на умряла, размърдваше се само от тласъците на поредния американец върху нея. Докато чакаше следващия, стоеше неподвижна, не отпъждаше дори мухите, накацали по лицето ѝ, не се помръдваше даже когато човекът, облечен в черно, като вземеше доларите от приключилия американец и ги пъхнеше в кутията, минаваше с мократа гъба между краката ѝ.

Градчето беше доста разрушено, но не напълно, както му беше казал морякът. Къщата на Нене беше оцеляла, но тази насреща беше рухнала. Отвори с ключа, който винаги носеше със себе си. Вътре

всичко беше наред.

След това тръгна към пристанището сред хаотичното движение на моторни лодки, които можеха да се преобразуват на камиони. Щом стъпеха на земята, превръщаха улиците, през които минаваха, в реки от вода и кал. Точно по средата на пристанището, застанал върху платформа, висока десетина метра, стоеше войник и с два флага в ръка ръководеше движението.

После видя баща си, говореше с двама офицери от американския флот. Сърцето му замря. Нене не мръдна, остана дълго да му се радва с поглед. Бяха спасени, бяха успели.

На връщане вкъщи, за да си почине, Нене мина по улицата на пансион “Ева”. Не можа да се ориентира, помисли, че е сбъркал мястото. После разбра. Не успяваше да се ориентира, защото пансиона вече го нямаше, нямаше го и склада за дървен материал, нито къщата отстрани. Нищо - място, пълно само с развалини. За момент му прилоша, но вълнението не беше толкова силно, колкото очакваше, беше преживял много по-отвратителни неща.

Като стигна пред общината, чу, че някой го вика. Обърна се. Беше Чичо. Хвърлиха се един към друг, крещяха имената си, сякаш бяха безкрайно далече един от друг, прегръщаха се толкова силно, че щяха да се задушат.

- Кога пристигна? - попита Чичо.
- Преди час, с колело. А ти?
- Вчера. Слушай, тази вечер ще ядем ли заедно?
Така ще си говорим на спокойствие и ще празнува-

ме.

- Разбира се. Какво ли има да се празнува, освен че сме живи?

Чичо се смути.

- Ами точно днес не навършваш ли осемнайсет години?

Нене се удари по челото.

- Вярно! Знаеш ли, че бях забравил? И къде ще ходим?

- Навън. В града е много горещо и мирише на мърша. За всичко ще се погрижа аз, ти не се притеснявай за нищо. Ще мина да те взема с колелото в осем.

Чичо беше прав. Преди не беше забелязал, но сега Нене усети силна миризма на мърша. Труповесте още бяха под останките и в горещината бързо се разлагаха.

Чичо мина в осем. Върху багажника на колелото беше прикрепил една касетка с три кила току-що уловена сардина, а от кормилото висеше плик с три големи бутилки вино.

- Вземи виното на твоето колело, иначе няма да мога да карам. По пътя трябва да открием някоя чиста керемиди.

- Имах си хас да не намерим, толкова много разрушени къщи... Къде отиваме?

- На Скала дей Турки.

Преди да излязат от градчето, намериха керемиди. Отидоха пеша до Скала, когато слънцето беше вече наполовина залязло. Нямахше никого на плажа, но морето сякаш не беше от вода, навсякъде се отразяваше стоманата на военните и пътническите ко-

раби, изпълващи хоризонта. Изтегнаха се за малко на пясъка, след това Чичо започна да търси камъни, за да подпре керемидата, а Нене отиде да събере сухи клонки за огъня. На брега подредиха камъните в кръг, висок трийсетина сантиметра, после Нене отиде да вземе керемидата, която беше сложил във водата да се мие. Междувременно Чичо пъкна малко клончета, запали ги и сложи отгоре керемидата с вдлъбнатината нагоре. Сега трябваше да изчакат да се нагорещи над огъня. Отвориха една бутилка и започнаха да пият.

Настъпваше нощ, сякаш пратена нарочно - никакъв вятър, само лекият шум на вълните.

- Всъщност има-няма от петнайсет дни не сме се виждали, а като че ли са цяла вечност - каза Чичо. - Как прекара в Рагити?

- Зле.

И му разказа какво е трябвало да прави.

- А ти в Камарата?

- Добре прекарах. Знаеш ли, срещнах Анджела, братовчедка ти.

- А, да? Как е?

- Със здравето е добре. Не ѝ провървя обаче със съпруга, нещастник, по цял ден, а и през нощта прекарва навън да играе карти. Но в града говорят, че когато съпруга го няма, Анджела приема гости. Утешава се, като му слага рога. Разказваха ми, че...

По-добре да се говори за друго.

- А за пансиона какво ще ми кажеш?

- Аз тръгнах за Камарата на двадесет и седми, но трябваше да се върна тук сутринта на четвърти юли. Пансионът е бил разрушен предишния ден. Двамата

Яколино, баща и син, ми казаха през сълзи, че Мадам Флора и момичетата се били спасили, същата нощ се скрили в убежището.

- А сега къде са?

- Откъде да знам. Докъде стигнахме с керемидата?

- Още малко ѝ трябва. Слушай, искам да ти разкажа нещо, което ми се случи в Рагити. Но не трябва да казваш на никого.

- Обещавам.

- Младият барон и Сирия са живи.

Чичо, който се беше излегнал да гледа звездите, изведнъж се надигна и се опря с лакът на пясъка. Отблясъците на огъня осветяваха удивеното му лице.

- Какво говориш?!

И Нене му разказа цялата история. После много се смяха.

- Значи е възможно... - каза Чичо, докато се смееше, обзет от една мисъл.

- Какво?

- Може Лула и Джуджу да са направили същото.

- Защо? Не се ли върнаха от излета с лодката?

- Не, ние двамата ги видяхме последни. Може би са дошли до тези места, слезли са на брега пеша и после са отишли кой знае къде.

- А намери ли се празна лодката?

- Не. Но нали разбираш, при целия хаос в морето през тия дни...

Започнаха отново да се смеят. Не бяха забелязали, че са изпили първата бутилка, докато си я подаваха от ръка на ръка. Все още се смееха и сложиха първите сардини да се пекат върху нагорещената керемид

да. Трябваше им много малко, за да се опекаат хубаво. Започнаха да ги ядат с ръце, без да говорят.

Какво по-хубаво от това да хапваш, да живееш и да слушаш вълните. И да си отново с приятеля!

Какво по-хубаво от това в живота? Войната беше отминала, изглеждаше толкова далечна, като че ли никога не беше идвала наистина. Току-виж, че я бяха сънували?

После изведнъж спряха да ядат, погледнаха се на светлината на огъня с един и същ въпрос в очите.

Защо сардините имаха лек привкус на млада мента, канела и карамфил?

Грешаха, Лула и Джуджу въобще не бяха слезли на брега. Бяха се качили в лодката, за да умрат заедно в морето.

Чичо започна отново да яде. Но понеже Нене не продължи, Чичо каза:

- Хайде, глупако, какво искаш? Освен всичко друго това ухание ми се струва добра подправка.

Върнаха се в градчето към три сутринта. Бяха изляли сардината и пресушили трите бутилки. Бяха пияни, няколко пъти падаха от колелетата. Като стигнаха пред онова, което някога беше пансион "Ева", спряха и седнаха между останките. Чичо извади пакет американски цигари и запали. След малко Нене каза:

- Дай и на мене една.

Изпуши първата цигара в живота си.

Бележка на автора

Тази книга е просто една творческа ваканция, която си позволих в навечерието на моята осемдесетгодишнина.

Не е нито исторически, нито полицейски роман, това е роман, който за щастие не може да бъде квалифициран. Мисля освен това, че е по-лесен за четене в сравнение с другите мои книги. Дори заглавието е по-различно от обичайните.

Бих искал да предупредя, че книгата не е автобиографична, въпреки че дадох на главния герой галеното име, с което ме наричаха роднини и приятели. Контекстът обаче е автентичен. Пансион “Ева” наистина е съществувал, но имената на всички действащи лица и събития, описани в него, са изцяло плод на моята фантазия.

А. К.

Бележки на преводача

¹ Любимата на рицаря Орландо от „Орландо фуриозо”.

² Остров и град, известен с храма на Афродита.

³ Вид сицилианска пица.

⁴ Вид извара.

⁵ Портокалови цветчета.

⁶ Типичен сицилиански сладкиш.

⁷ Типично сицилианско плодово питие с лед.

⁸ Помощна масичка.

⁹ Така сицилианците наричат Италия.

¹⁰ Авторът вероятно има предвид стихотворението на Джакомо Леопарди „Към луната”.

¹¹ Обръщение към преподавателка.

¹² Песента е написана от анархиста Пол Брус през 1877 г. Повод за написването на песента е забраната на швейцарската полиция при демонстрации да се носят червени знамена.

¹³ Според митологията Парис трябва да реши коя от трите богини е най-хубава.

¹⁴ Артист и собственик на куклен театър, който обикновено създава и движи марионетките.

¹⁵ Носилка, на която по време на процесия се поставя статуята на светеца.

¹⁶ Господ и Богородица.

¹⁷ Игра на карти.

¹⁸ Игра на думи: *на трийсет и от Тренто* звучат еднакво.

¹⁹ Игра на думи: *Angelo* означава на италиански както личното име Ангел, така и съществителното *ангел*.

²⁰ Изразът означава *кривогледа*.

²¹ Типичен сицилиански тестен сладкиш с пълнеж.

²² Кралски военноморски корпус.

²³ Марка мотор с кош.

²⁴ Типичен сицилиански каскет.

Всички цитати от произведения са превод на Даниела Илиева.

Съдържание

I.	<i>Gradus ad Parnassum</i>	13
II.	<i>Отплаване към Китера</i>	33
III.	<i>Под сянката на разцъфналите девойки</i>	55
IV.	<i>Вълшебства и чудеса</i>	87
V.	<i>Един сезон в ада</i>	127
	<i>Бележка на автора</i>	167
	<i>Бележки на преводача</i>	168

Андреа Камилери

Пансион Ева

Първо издание

Издадено от Casa Sicilia Bulgaria

Преводач Даниела Илиева

Редактор Атанас Ценов

Коректор Цвета Нинкова

Формат 70/100/32

Печатни коли 10,75

Предпечат РА “Искра”